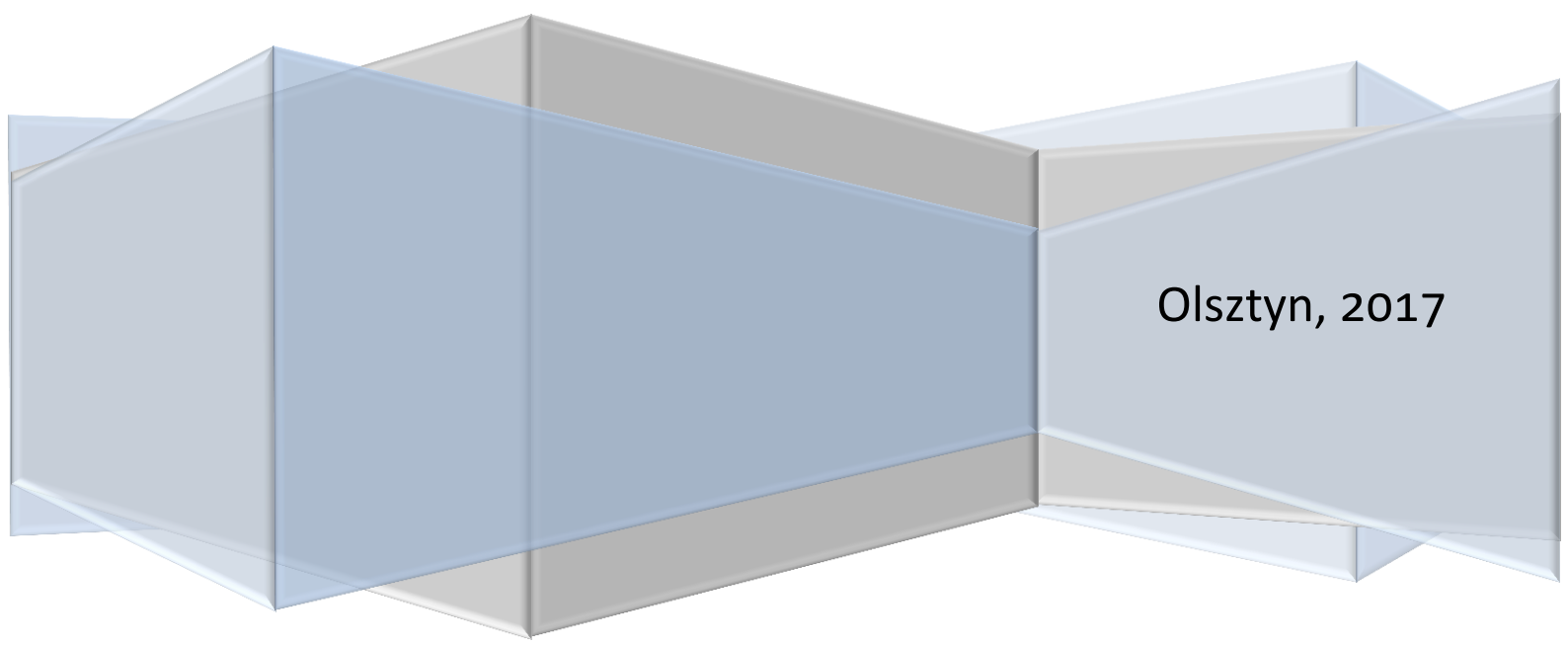


Młodzież na warmińsko- mazurskim rynku pracy w latach 2015-2016



Olsztyn, 2017

1. Liczba ludności w wieku do 34 roku życia w województwie warmińsko-mazurskim – stan obecny i prognozy

Według Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec czerwca 2016 roku, w ogólnej liczbie 1 437 812 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego 43,4% (623 398) to osoby do 34 roku życia. Osoby do 30 roku życia w regionie stanowiły 36,6% (525 532 osoby) ogółu ludności. Dla porównania w Polsce odsetek młodych do 34 roku życia wynosił w tym czasie 41,9% (16 093 146 osób). O ile w ogólnej liczbie ludności na Warmii i Mazurach przeważają kobiety – 51,0% ogółu ludności (733 893 osób), wśród młodych do 34 roku życia więcej jest mężczyzn – 51,5% wobec 48,5% kobiet (odpowiednio 320 799 i 302 599 osób). Większość młodych – 56,0% (349 153 osoby) to mieszkańcy miast. Tereny wiejskie zamieszkuje 274 245 osób do 34 roku życia (44,0%). Dla porównania struktura ogółu ludności Warmii i Mazur, biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania przedstawia się następująco: 59,1% to mieszkańcy miast, a 40,9% to mieszkańcy wsi. Wśród młodych mieszkańców miast przeważali mężczyźni stanowiąc 51,1% (178 332 osoby). Udział procentowy mężczyzn wśród całej populacji mieszkańców miast wynosił w tym okresie 47,7%. Struktura młodych mieszkańców wsi pod względem płci jest zbliżona do struktury ogółem. W obu przypadkach przeważają mężczyźni, przy czym ich odsetek wśród osób do 34 roku zamieszkujących tereny wiejskie wynosił 51,9% (142 467 osób), zaś w ogólnej populacji – 50,7% (298 651 osób).

Tabela 1. Liczba ludności ogółem, w tym w wieku do 34 lat w województwie warmińsko-mazurskim

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
VI 2016r.									
Ludność ogółem, w tym:	1 437 812	703 919	733 893	849 200	405 268	443 932	588 612	298 651	289 961
0 -2 lata	40 310	20 786	19 524	22 395	11 572	10 823	17 915	9 214	8 701
3 -6 lat	60 202	30 989	29 213	33 822	17 512	16 310	26 380	13 477	12 903
7 – 17 lat	165 173	84 920	80 253	89 717	46 059	43 658	75 456	38 861	36 595
18 -24 lat	128 871	65 820	63 051	67 748	34 394	33 354	61 123	31 426	29 697
25 -29 lat	107 819	55 735	52 084	61 805	31 387	30 418	46 014	24 348	21 666
30 -34 lat	121 023	62 549	58 474	73 666	37 408	36 258	47 357	25 141	22 216
VI 2015r.									
Ludność ogółem, w tym:	1 442 242	706 113	736 129	853 346	407 345	446 001	588 896	298 768	290 128
0 -2 lata	41 157	21 227	19 930	22 803	11 784	11 019	18 354	9 443	8 911
3 -6 lat	63 083	32 459	30 624	35 558	18 399	17 159	27 525	14 060	13 465
7 – 17 lat	164 917	84 670	80 247	89 337	45 798	43 539	75 580	38 872	36 708
18 -24 lat	134 737	68 834	65 903	71 762	36 454	35 308	62 975	32 380	30 595
25 -29 lat	110 850	57 232	53 618	64 572	32 675	31 897	46 278	24 557	21 721
30 -34 lat	121 856	62 859	58 997	74 581	37 740	36 841	47 275	25 119	22 156

Źródło: Ludność. Stan, struktura w przekroju terytorialnym, GUS 2016

Liczba młodych do 34 roku życia w regionie, jest zróżnicowana terytorialnie. Największą liczbą młodych osób charakteryzuje się miasto Olsztyn (70 916 osób, tj. 11,4% ogółu ludności do 34 roku życia w województwie), najmniejszą powiat węgorzewski (9 515 osób, tj. 1,5%). Udział procentowy młodzieży w ogólnej liczbie ludności, w poszczególnych powiatach, wyniósł od 39,6% w powiecie elbląskim do 46,6% w powiecie nowomiejskim.

Tabela 2. Liczba ludności ogółem, w tym wieku do 34 lat w województwie warmińsko-mazurskim wg stanu na 30 czerwca 2016 r.

Powiat	Liczba ludności ogółem	w tym:	
		0-34 lat	udział % w ogółem
Ogółem	1 437 812	623 398	43,4
m. Elbląg	121 412	48 124	39,6
m. Olsztyn	173 599	70 916	40,9
bartoszycki	59 132	25 003	42,3
braniewski	42 026	18 270	43,5
działdowski	65 965	29 666	45,0
elbląski	58 136	26 310	45,3
ełcki	90 160	41 406	45,9
giżycki	57 200	23 880	41,7
gołdapski	27 191	12 379	45,5
iławski	92 735	41 835	45,1
kętrzyński	64 197	26 529	41,3
lidzbarski	42 171	18 088	42,9
mragowski	50 623	21 808	43,1
niedzicki	33 558	14 815	44,1
nowomiejski	44 237	20 596	46,6
olecki	34 694	15 910	45,9
olsztyński	123 775	54 622	44,1
ostródzki	105 768	46 422	43,9
piski	57 445	25 896	45,1
szczygieński	70 459	31 408	44,6
węgorzewski	23 329	9 515	40,8

Źródło: Ludność. Stan, struktura w przekroju terytorialnym, GUS 2016

W porównaniu do czerwca 2015 roku liczba mieszkańców do 34 roku życia na Warmii i Mazurach zmniejszyła się o 13 202 osoby, tj. o 2,1%. Dynamika tego spadku była większa niż dla ogółu ludności, która wynosiła w tym okresie 0,3% (spadek o 4 430 osób). Zmniejszenie liczby ludności nastąpiło prawie we wszystkich grupach wiekowych, z wyjątkiem grupy dzieci w wieku od 5 do 9 lat.

Wg prognoz GUS tendencja spadkowa będzie widoczna w kolejnych latach. Przewiduje się, że do 2035 roku liczba ludności w wieku do 34 lat zmniejszy się do poziomu 441 951 osób (w porównaniu do stanu z czerwca 2016 r. jest to spadek o 181 447 osób, tj. o 29,1%), a w 2050 r. wynosić już będzie 369 304 osoby (spadek o 254 094, tj. o 40,8%). Szacuje się, że w tym samym czasie liczba ludności Warmii i Mazur zmniejszy się: do 2035 roku o 7,1% tj.

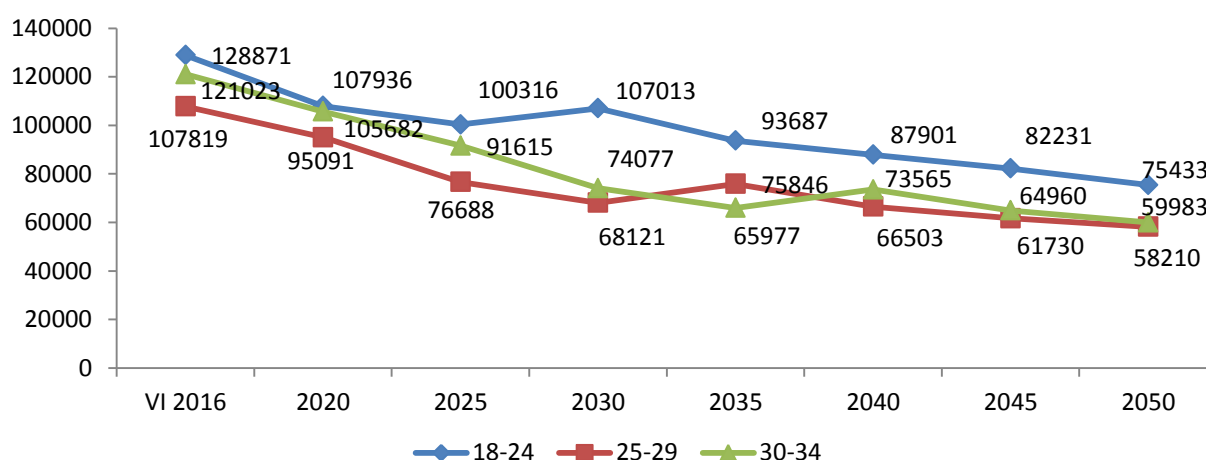
o 101 525 osób (do poziomu 1 336 287 osób), zaś do 2050 r. o 16,0% tj. o 229 879 osób (do 1 207 933 osób).

Przewidywana dynamika spadku w województwie warmińsko-mazurskim będzie większa niż szacowana dla kraju. Wg prognoz GUS liczba osób do 34 roku życia w Polsce do 2035 roku, w porównaniu do czerwca 2016 roku zmniejszy się o 4 133 544 osób, tj. o 25,7%, zaś w do 2050 roku o 5 696 568 osób (35,4%). Liczba Polaków zmniejszy się w 2035 roku o 1 950 035 osób (5,1% odnosząc do czerwca 2016 roku). Szacuje się iż w 2050 roku będzie nas 33 950 569 osób, czyli o 4 476 237 osób (11,6%) mniej.

Najistotniejszą dla regionalnego rynku pracy, wśród osób do 34 roku życia jest młodzież w wieku 18-34 lata kończąca proces edukacji szkolnej i wchodząca na rynek pracy. Na pierwsze półrocze 2016 r. roku ludność w wieku 18-24 lata wyniosła w regionie 128 871 osób, 25-29 lat – 107 819 osób, natomiast 30-34 lata – 121 023 osoby. Jak wynika z prognozy liczby ludności, największy spadek liczby osób w wieku 18-24 lata nastąpi w latach 2016-2020, o 16,2% (tj. o 20 935 osób) i wyniesie na koniec 2020 roku 107 936 osób. W latach 2020-2025 liczba ludności w wieku 25-29 lat zmniejszy się o 19,4% (18 403 osoby) do poziomu 76 688 osób. Natomiast liczba osób w wieku 30-34 lata, najbardziej spadnie w latach 2025-2030, o 19,1% (17 538 osób) i wyniesie na koniec tego okresu 74 077 osób.

Jak wynika z wykresu, w latach 2016-2050 wystąpią krótkotrwałe tendencje wzrostowe jako efekt działania falowania demograficznego. W latach 2025-2030 nastąpi wzrost osób w wieku 18-24 lata o 6,7% (6 697 osób), w latach 2030-2035 o 11,3% (7 725 osób) zwiększy się liczba ludności w wieku 25-29 lat. W latach 2035-2040 wzrost obejmować będzie osoby w wieku 30-34 lata (o 11,5%, tj. o 7 588 osób).

Wykres 1. Prognoza liczby ludności w wieku 18-34 lata w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2050

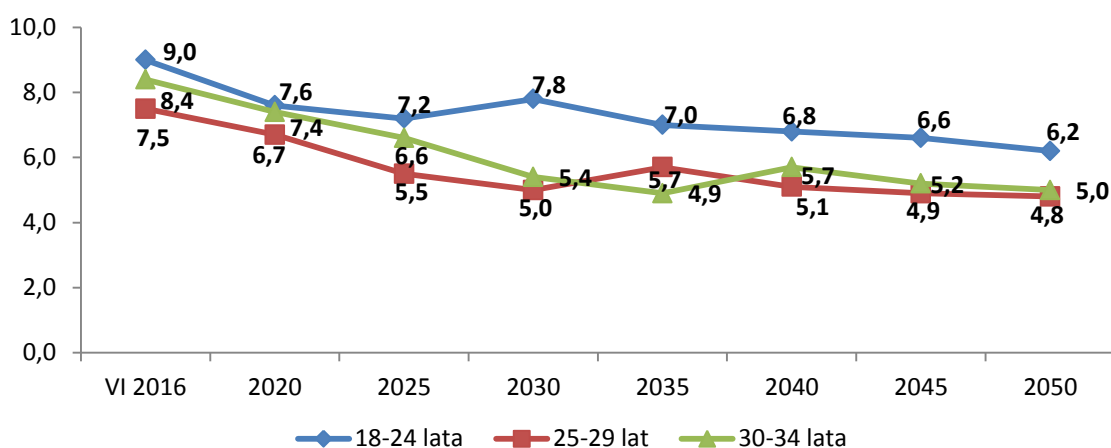


Źródło: BDL.

W analizowanej grupie osób w wieku 18-34 lata w województwie warmińsko-mazurskim w I półroczu 2016 roku, największy odsetek stanowią osoby w wieku 18-24 lata - 9,0%. Według prognoz, w latach 2015-2050, udział procentowy osób w tym wieku, będzie systematycznie spadał, jedynie w 2030 roku odsetek zwiększy się nieznacznie o 0,6 pkt proc. (z poziomu 7,2% w 2025 r.) i wyniesie 7,8%, natomiast już w kolejnych latach będzie się zmniejszał wynosząc w 2050 roku 6,2%. Prognozuje się, iż w trakcie 35 lat (2015-2050 rok) odsetek osób w wieku 18-24 lata zmniejszy się o 3,0 pkt proc. w ogólnej populacji, a liczba osób wyniesie 75 433 osoby.

Osoby w wieku 30-34 stanowiły w ogóle populacji w VI 2016 roku 8,4%, natomiast udział procentowy osób w wieku 25-29 wyniósł w tym okresie 7,5%. Podobnie jak w przypadku osób w wieku 18-24 lata, odsetek analizowanych grup wiekowych 25-29 lat oraz 30-34 lat systematycznie będzie się zmniejszał. Jedynie w 2035 roku dla osób w wieku 25-29 lat przewiduje się wzrost odsetka o 0,7 pkt proc. (z 5,0% w 2025r.), a dla osób w wieku 30-34 lata 0,8 pkt proc. w roku 2040. Według prognoz, do 2050 roku odsetek populacji w wieku 25-29 lat zmniejszy się w stosunku do 2015 roku o 2,8 pkt proc. wynosząc 4,8%, natomiast udział procentowy osób w wieku 30-34 lata wyniesie 5,0%, zmniejszając się tym samym o 3,4 pkt proc.

Wykres 2. Odsetek osób w wieku 18-34 lata w prognozowanej liczbie populacji w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2050



Źródło: BDL.

Na liczbę ludności bezpośredni wpływ ma ruch naturalny oraz migracje. Poziom urodzeń jest jednym z ważniejszych czynników kształtujących liczbę i strukturę ludności według wieku. Liczba urodzeń jest uwarunkowana przede wszystkim: liczebnością populacji, zwłaszcza kobiet, strukturą ludności według płci i wieku oraz zachowaniami prokreacyjnymi. Głównymi cechami przemian w zachowaniach prokreacyjnych ludności są: spadek liczby

urodzonych dzieci, wzrost wieku matek w chwili urodzenia pierwszego dziecka i średniego wieku macierzyństwa¹.

Od 2010 r. liczba urodzeń w województwie zmniejszała się i w 2013 r. wyniosła 13 624. W 2014 r. nastąpił ich wzrost do 13 958, a w 2015 r. ponowny spadek do 13 121. Szacuje się, że liczba urodzin w najbliższych latach będzie nadal systematycznie malała. W 2035 roku na świat ma przyjść 9 907 Polaków, zaś w 2050 r. 8 600 osób. Przyrost naturalny w województwie warmińsko-mazurskim w 2015 roku był ujemny i wynosił –737, rok wcześniej +860, a w 2013 r. –299. Liczba urodzeń obserwowana od wielu lat w województwie i w Polsce nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego – prostej zastępowalności pokoleń. W 2015 r. współczynnik dzietności² wyniósł w województwie 1,22 i 1,29 w kraju.

Systematycznie rośnie natomiast mediana wieku kobiet rodzących. W 2015 r. środkowy wiek wynosił 29 lat, w 2014 r. – 28,8 lat (w 2002 r. – 26,3). Kobiety coraz później rodzą swoje pierwsze dzieci – mediana wieku matek w momencie urodzenia pierwszego dziecka wynosiła w 2015 r. 26,6 lat (w 2011 r. – 26,1). Dla porównania mediany wieku dla kobiet w Polsce są wyższe – wiek środkowy matek rodzących wynosił w 2015 r. 29,7, zaś kobiet rodzących pierwsze dziecko – 27,6.

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym na liczbę ludności. W województwie warmińsko-mazurskim obserwuje się ubytek migracyjny ludności. Przewagę odpływu ludności nad napływem rejestrowano zarówno w ruchu międzywojewódzkim, jak i zagranicznym.

Tabela 3. Migracje na pobyt stały międzywojewódzkie w latach 2014-2015

Wyszczególnienie	Zameldowania		Wymeldowania	
	2014	2015	2014	2015
18-24	292	319	694	592
25-29	657	636	1 623	1 476
30-34	532	506	1 093	1 122
Ogółem	3 616	3 408	6 410	6 017

Źródło: BDL.

Migracje międzywojewódzkie dotyczą przemieszczeń ludności z województwa do innych województw i odwrotnie. Województwo Warmińsko-Mazurskie charakteryzuje się większą liczbą wymeldowań niż zameldowań. W 2015 roku zameldowało się 3 408 osób, podczas gdy z pobytu stałego w naszym regionie zrezygnowało 6 017 osób.

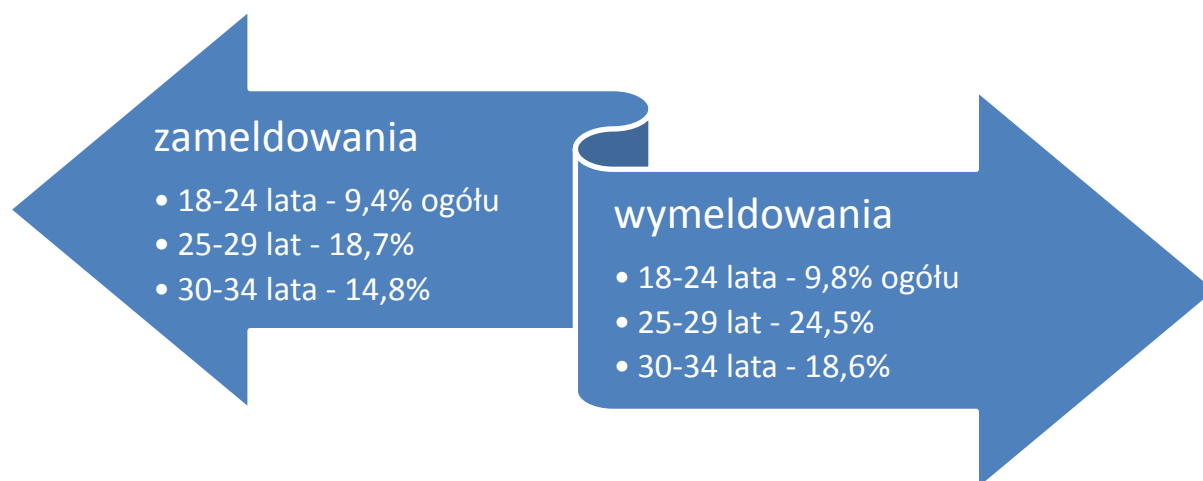
¹ Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie warmińsko-mazurskim w 2015 r., Urząd Statystyczny w Olsztynie 2016.

² Współczynnik dzietności pozwala ocenić stopień zastępowalności pokoleń tzn. uzyskać odpowiedź na pytanie, czy żyjące współcześnie generacje zostaną zastąpione przez przyszłe pokolenia. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną określa współczynnik dzietność kształtujący się na poziomie 2,1–2,15, tzn., gdy na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci.

Wśród osób które zostały zameldowane w naszym regionie 42,9% stanowią osoby młode pomiędzy 18 a 34 rokiem życia, ta grupa wiekowa przeważa również wśród wymeldowań stanowiąc 52,9%. W 2015 r. zameldowało się 1 461 osób od 18 do 34 roku życia, podczas gdy w tym samym okresie wymeldowano 3 190 osób. Zameldowania wśród osób w wieku 18-34 lata dotyczyły głównie osób pomiędzy 25 a 29 rokiem życia – 636 osób (18,7% ogółu zameldowań) oraz osób w wieku 30-34 lata – 506 osób (14,8%). Natomiast w analizowanym okresie wymeldowało się w regionie 1 476 osób w wieku 25-29 lat (24,5% ogółu) oraz 1 122 osoby w wieku 30-34 lata (18,6% ogółu). Osoby w wieku 18-24 lata, stanowiły mały odsetek zarówno zameldowań (9,4% ogółu – 319 osób), jak i wymeldowań (9,8% ogółu – 592 osoby). Tak duża aktywność osób młodych może być spowodowana głównie tym, iż pomiędzy 18 a 34 rokiem życia osoby młode wchodzi w dorosłe życie, kontynuują naukę bądź zakładają rodziny, a to nie rzadko wiąże się ze zmianą miejsca zamieszkania.

Większą liczbą wymeldowań z pobytu stałego niż zameldowań, czyli ujemnym saldem migracji w 2015 r. charakteryzowało się 12 województw. Największy ubytek ludności (w przeliczeniu na 1000 ludności) stwierdzono w lubelskim, opolskim i warmińsko-mazurskim.³

Rysunek 1 Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały w 2015 roku – udział procentowy w ogóle według wieku



Źródło: BDL.

Ruch migracyjny wewnątrz wojewódzki odbywający się w obrębie województwa nie powoduje zmian w liczbie mieszkańców regionu, ale decyduje o przestrzennym rozmieszczeniu ludności. W 2015 roku napływ ukształtował się na poziomie 14 955 osób, z czego liczba osób w wieku 20-34 wyniosła 5 890 osób (39,4% ogółu napływu). W 2014 roku

³ Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie warmińsko-mazurskim w 2015 r., Urząd Statystyczny w Olsztynie, 2016

liczba napływającej ludności w regionie wyniosła 15 947 osób, a osoby w wieku 20-34 lata stanowiły 38,3% ogółu (6 100 osób).

Tabela 4. Migracje wewnętrzne według wieku w latach 2014-2015

lata	2015		2014		napływ udział proc. w ogóle		odpływ udział proc. w ogóle	
	napływ	odpływ	napływ	odpływ	w 2015	w 2014	w 2015	w 2014
ogółem	14 955	17 564	15 947	18 741	-	-	-	-
20-24	1 264	1 504	1 253	1 597	8,5	7,9	8,6	8,5
25-29	2 522	3 362	2 630	3 596	16,9	16,5	19,1	19,2
30-34	2 104	2 720	2 217	2 778	14,1	13,9	15,5	14,8

Źródło: BDL.

W analizowanym okresie największy napływ dotyczył grupy osób w wieku 25-29 lat, spośród 2 522 osób, do miast napłynęło 1 595 osób (z miast - 611 osób, ze wsi - 984 osoby), natomiast na wieś 927 osób (z miast - 497 osób, ze wsi - 430 osób). W tym samym okresie nastąpił odpływ analizowanej grupy wiekowej wynoszący 3 362 osoby, przy czym z miast wyniósł on 1 715 osób (do miast - 1 170 osób, na wieś 545 osób) a ze wsi 1 647 osób (do miast 1 192 osoby, na wieś - 455 osób).

Równie mobilne wewnątrz województwa warmińsko-mazurskiego były osoby w wieku 30-34 lata. Napływ tych osób wyniósł 2 104 osoby, z czego do miast wyniósł 1 241 osób (z miast - 491 osób, ze wsi - 750 osób), a na wieś 863 osoby (z miast - 583 osoby, ze wsi - 280 osób). Ogólny odpływ osób w wieku 30-34 lata wyniósł 2 720 osób, z miast odpłynęło 1 501 osób, natomiast ze wsi 1 219 osób.

Z analizowanej grupy osób, najmniejszy ruch wewnątrz wojewódzki dotyczył osób w wieku 20-24 lata. W 2015 roku napływ tych osób wyniósł 1 264 osoby, z czego do miast 670 osób (240 osób z miast, 460 osób ze wsi), natomiast na wieś przybyły 594 osoby (z miast - 298 osób, ze wsi - 296 osób). W analizowanym okresie odpływ osób w wieku 20-24 lata wyniósł 1 504 osoby, z czego ze wsi do miast przeniosło się 531 osób.

Osoby w wieku do 34 lat tworzą populację osób w wieku przedprodukcyjnym (zgodnie z przyjętą definicją jest to ludność w wieku 0-17 lat) oraz wchodzi w skład populacji osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lata oraz kobiety 18-59 lata). Przewidywana tendencja spadku liczby osób młodych znajdzie odzwierciedlenie także w tym obszarze.

Na koniec pierwszego półrocza 2016 r. w porównaniu do czerwca 2015 roku, obserwowaliśmy już spadek liczby osób oraz udziału procentowego populacji osób w wieku przed i produkcyjnym. Podobne tendencje obserwujemy także w Polsce. Na przełomie 2016 i 2015 roku, w regionie, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 3 472 osoby (spadek o 1,3%), a udział procentowy tej grupy zmniejszył się 0,2 pkt proc. Spadek osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 10 719 osób (1,2%), a udziału procentowego tej grupy – 0,6 pkt proc. Wg szacunków GUS w latach kolejnych zauważalne będą kolejne zmiany w liczebności tych grup. W 2035 roku liczba osób w wieku przedprodukcyjnym ma wynosić 206 441 osób (w porównaniu do czerwca 2016 r. jest to spadek o 59 244 osoby, tj. o 22,3%). Do 2050 roku populacja ta zmniejszy się ma do 175 678 osób (odnosząc do 2016 r. jest to spadek o 90 007 osób, tj. o 33,9%). Udział procentowy tej grupy zmniejszy się z 18,5% (czerwiec 2016 r.) poprzez 15,4% (2035 r.) do 14,5% (w 2050 r.). Nieco mniejsze spadki przewidywane są dla populacji osób w wieku produkcyjnym. Porównując do stanu z końca czerwca 2016 roku, w 2035 r. grupa ta zmniejszy się o 9,7% (88 292 osoby), zaś w 2050 r. o 25,8% (235 411 osób). Szacuje się, że jej udział procentowy wynosić będzie odpowiednio 61,6% oraz 56,0% ogółu ludności w regionie. W tym samym czasie zwiększać się będzie natomiast populacja osób w wieku poprodukcyjnym – o 17,7% (46 011 osób) w 2035 roku i o 36,7% (95 539 osób) w 2050 r.

Tabela 5. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Wyszczególnienie		VI 2015		VI 2016		2035		2050	
		ogółem	Udział %	ogółem	Udział %	ogółem	Udział %	ogółem	Udział %
Polska	przedprodukcyjny	6 921 055	18,0	6 894 758	17,9	5 567 949	15,3	4 963 366	14,6
	produkcyjny	24 121 012	62,7	23 883 945	62,2	22 569 228	61,9	19 047 747	56,1
	poprodukcyjnym	7 412 509	19,3	7 648 106	19,9	8 339 594	22,9	9 939 456	29,3
Warmia-Mazury	przedprodukcyjny	269 157	18,7	265 685	18,5	206 441	15,4	175 678	14,5
	produkcyjny	922 781	64,0	912 062	63,4	823 770	61,6	676 651	56,0
	poprodukcyjnym	250 304	17,4	260 065	18,1	306 076	22,9	355 604	29,4

Źródło: Ludność. Stan, struktura w przekroju terytorialnym, GUS 2016; Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego (IV kwartał 2015 r., III kwartał 2016 r), US Olsztyn

2. Aktywność ekonomiczna młodzieży*

Z aktywnością ekonomiczną ludności wiązą się także pojęcia ludności aktywnej zawodowo (którą stanowi suma osób pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo. Młodzież wśród osób aktywnych zawodowo, na koniec 2016 r., stanowiła w regionie ponad 35%, w tym osoby w wieku 15-24 lata - 8,7%, zaś 25-34 lata – 26,4%. Liczba młodych do 34 roku życia aktywnych zawodowo wyniosła 210 tys. osób i w porównaniu z 2015 r. spadła o 14 tys. osób (tj. o 6,3%), podczas gdy wśród pozostałych grup wiekowych odnotowano spadek o 39 tys. osób (o 9,1%) do poziomu 388 tys. osób. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej ogółem ukształtował się na poziomie 53,6%, przy czym współczynnik ten dla osób w wieku 15-24 lata wynosił 33,1%, a dla grupy 25-34 -latków 81,0%. W porównaniu z 2015 r. współczynnik aktywności zawodowej ogółem zwiększył się o 0,8 pkt proc., a w obu grupach wzrost wyniósł odpowiednio 3,0 i 1,7 pkt proc. Na przełomie lat 2014 i 2015 odnotowano wzrost tego współczynnika o 1,7 pkt. proc.

Tabela 6. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2016 (w tys. osób)

Wyszczególnienie	Ludność	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Udział procentowy w ogólnej liczbie ludności			
		ogółem	pracujący	bezrobotni		Ogółem aktywni zawodowo	pracujący	bezrobotni	Bierni zawodowo
2016									
Ogółem, w tym w wieku:	1117	599	550	49	518	53,6	49,2	4,4	46,4
15-24 lata	157	52	44	8	104	33,1	28,0	5,1	66,2
25-34 lata	195	158	140	18	37	81,0	71,8	9,2	19,0
35-44 lata	192	161	151	10	31	83,9	78,6	5,2	16,1
45-54 lata	168	128	120	8	40	76,2	71,4	4,8	23,8
55 lat i więcej	406	99	95	#	306	24,4	23,4	-	75,4
2015									
Ogółem, w tym w wieku:	1236	652	600	52	583	52,8	48,5	4,2	47,2
15-24 lata	173	52	41	11	121	30,1	23,7	6,4	69,9
25-34 lata	217	172	156	17	45	79,3	71,9	7,8	20,7
35-44 lata	222	186	175	11	36	83,8	78,8	5,0	16,2
45-54 lata	178	135	128	8	42	75,8	71,9	4,5	23,6
55 lat i więcej	446	106	100	6	339	23,8	22,4	1,3	76,0

dane nieopublikowane ze względu na tajemnicę statystyczną

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim*, US Olsztyn.

*W rozdziale prezentowane są dane dotyczące pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo w województwie warmińsko-mazurskim uzyskane z reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Podstawowym celem Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności jest uzyskanie danych o wielkości i strukturze zasobów siły roboczej.

Wśród biernych zawodowo młodzież w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2016 r. stanowiła 27,2% (141 tys. osób). W porównaniu z 2015 r. liczba młodych biernych zawodowo zmniejszyła się o 25 tys. osób (o 15,1%), podczas gdy wśród pozostałych grup odnotowano spadek o 40 tys. osób (tj. o 9,6%) do poziomu 377 tys. osób. Na koniec 2016 r. stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 8,2%, przy czym współczynnik ten dla osób w wieku 15-24 lata wynosił 15,4%, a dla grupy 25-34 lat – 11,4%. W porównaniu z 2015 r. stopa bezrobotnych ogółem zwiększyła się o 0,2 pkt proc, a dla grupy osób w wieku 24-35 lat wzrosła o 1,5 pkt proc. W tym samym czasie stopa bezrobocia dla osób w wieku 15-24 lata zmniejszyła się o 5,8 pkt proc. W latach 2014/2015 odnotowywano także wzrost tego wskaźnika – o 1,1 pkt proc. w przypadku wskaźnika ogólnego oraz o 5,3 pkt proc. dla osób w wieku 15-24 lata i 3,1 pkt proc dla osób z przedziału wiekowego 25-34 lata.

Tabela 7. Wybrane wskaźniki aktywności ekonomicznej w województwie warmińsko-mazurskim wg stanu na IV kwartał

Wyszczególnienie	Współczynnik aktywności zawodowej			Wskaźnik zatrudnienia			Stopa bezrobocia		
	%								
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Ogółem, w tym w wieku:	51,1	52,8	53,6	47,5	48,5	49,2	6,9	8,0	8,2
15-24 lata	25,9	30,1	33,1	25,9	23,7	28,0	15,9	21,2	15,4
25-34 lata	78,9	79,3	81,0	78,9	71,9	71,8	6,8	9,9	11,4
35-44 lata	82,4	83,8	83,9	82,4	78,8	78,6	7,9	5,9	6,2
45-54 lata	74,9	75,8	76,2	74,9	71,9	71,4	4,3	5,9	6,3
55 lat i więcej	22,9	23,8	24,4	22,9	22,4	23,4	5,1	5,7	4,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim*, US Olsztyn.

W liczbie pracujących młodzież w województwie warmińsko-mazurskim na koniec IV kw. 2016 r. stanowiła 33,5% (184 tys. osób na 550 tys. osób pracujących ogółem). W porównaniu z 2015 r. liczba ta zmniejszyła się o 13 tys. osób (o 6,6%), podczas gdy wśród pozostałych grup odnotowano spadek o 37 tys. osób, tj. o 9,2% (do poziomu 366 tys. osób). Wskaźnik zatrudnienia wyniósł w tym okresie 49,2%, przy czym współczynnik ten dla osób w wieku 15-24 lata wynosił 28,0%, a dla 25-34 -latków 71,8%. W porównaniu z 2015 r. współczynnik ten w przypadku ludności ogółem, na koniec 2016 r. zwiększył się o 0,7 pkt proc., a w odniesieniu do 2014 r. o 1,7 pkt proc. Dla grupy osób w wieku 15-24 lata były to wzrosty odpowiednio o 4,3 pkt proc. w stosunku do 2015 r. i 2,1 pkt proc do 2014 r. Dla osób w wieku 24-34 lata notuje się jednak spadek tego wskaźnika o 0,1 pkt proc. odnosząc do 2015 r. i o 7,1 pkt proc. porównując do 2014 r.

3. Szkolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim

Zachodzące w przeciągu ostatnich lat zmiany demograficzne - spadek liczby ludności w najmłodszych grupach wiekowych, wzrost populacji osób starszych, jest obecnie wyzwaniem dla systemu edukacyjnego. Należy pamiętać, iż wysoka jakość edukacji społeczeństwa niewątpliwie wpływa na sferę społeczną jak i gospodarczą. Nowoczesny rynek pracy wymaga efektywnego systemu edukacji, który powinien być spójny zarówno z kierunkami rozwoju gospodarczego, jak i potrzebami społecznymi. Powinien również uwzględniać zmiany demograficzne.

Jak szacuje Główny Urząd Statystyczny, tendencja spadku liczby ludności, w tym młodzieży, będzie się nadal utrzymywać. W prognozie na 2050 rok w porównaniu do 2016 roku liczba dzieci w wieku 0-2 lata zmniejszy się z 40,3 tys. do 27,0 tys. osób. (spadek o 33,0%), dzieci w wieku 3-6 lat z 61,2 tys. do 38,4 tys. (o 37,3%), a w grupie 7-18 z 181,3 tys. do 131,1 tys. osób (spadek o 27,7%). Jednak największy spadek prognozuje się w liczbie młodzieży w wieku 19 – 24 lata, z 115,3 tys. osób do 65,1 tys. (o 43,5%).

3.1. Gimnazja

Analizując sytuację osób młodych na rynku pracy warto wspomnieć o jednym z wcześniejszych etapów kształcenia w systemie oświaty, jakim są gimnazja. W województwie warmińsko – mazurskim w roku szkolnym 2015/2016 w 292 szkołach gimnazjalnych⁴ uczyło się 41 965 uczniów (z tego 46,9% uczniów z terenów wiejskich), w tym 20 063 dziewcząt. Dla porównania w roku szkolnym 2014/2015 w 288 szkołach uczyło się 42 867 uczniów (z tego 47,0% ze wsi), w tym 20 653 dziewcząt. Natomiast w latach 2013/2014 do szkoły gimnazjalnej uczęszczało 44 400 uczniów, w tym 47,0% z terenów wiejskich.

Tabela 8. Liczba absolwentów w gimnazjach w województwie warmińsko-mazurskim

	2012/2013	2013/2014	2014/2015
dziewczęta	7 388	6 941	6 727
wieś	7 282	6 625	6 504
ogółem	14 939	14 275	13 709

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2015/2016*, GUS.

Analizując okres trzech kolejnych roczników szkolnych wynika, iż liczba uczniów oraz analogicznie liczba absolwentów szkół gimnazjalnych systematycznie maleje, co jest niewątpliwie wynikiem niżu demograficznego.

⁴ liczba szkół gimnazjalnych ze szkołami specjalnymi

Liczba absolwentów w roku szkolnym 2014/2015 spadła o 1 230 osób (8,2%), w porównaniu do liczby absolwentów kończących gimnazjum w roku 2012/2013.

Warto wspomnieć w tym miejscu o reformie oświaty dotyczącej właśnie m. in. stopniowej likwidacji klas gimnazjalnych⁵. Zmiany w oświacie zaczną się 1 września 2017 r., a zakończą w roku szkolnym 2022/2023. Od 1 września 2017 roku uczniowie kończący klasę VI szkoły podstawowej staną się uczniami VII klasy szkoły podstawowej. Rozpocznie się tym samym stopniowe wygaszanie gimnazjów. W roku szkolnym 2018/2019 gimnazja opuści ostatni rocznik dzieci z klas III.

Planowana struktura szkolnictwa będzie obejmowała: 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz szkołę policealną.

Oprócz zmian w systemie szkolnym, reforma edukacji, to również projekt nowych rozwiązań w systemie szkolnictwa zawodowego, mocno powiązanego z rynkiem pracy a także zmian w organizacji i funkcjonowaniu placówek oświatowych oraz szkół.

3.2. Szkoły ponadgimnazjalne

Kolejnym etapem kształcenia w systemie oświaty w Polsce są szkoły ponadgimnazjalne, które obejmują: zasadnicze szkoły zawodowe, szkoły specjalne przysposabiające do pracy, licea ogólnokształcące, technika oraz ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Tabela 9. Szkoły ponadgimnazjalne w województwie warmińsko-mazurskim⁶

Szkoły	2013/2014	2014/2015	2015/2016
specjalne przysposabiające do pracy	24	25	25
zasadnicze zawodowe *	55	54	54
licea ogólnokształcące*	90	90	92
licea profilowane*	6	-	-
technika*	94	82	76
artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe	3	3	3
Ogółem*	272	254	250

*bez szkół specjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2015/2016*, GUS.

⁵ zmiany w oświacie zawarte zostały w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe oraz ustawie Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe.

⁶ bez szkół specjalnych

Opracowanie własne na podstawie: *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2015/2016*, GUS

Liczba poszczególnych szkół ponadgimnazjalnych od roku szkolnego 2013/2014 zmieniała się nieznacznie, jedynie większe zmiany widoczne są w przypadku techników, gdzie od roku szkolnego 2013/2014 liczba szkół, w porównaniu do roku 2015/2016, zmniejszyła się o 18 (tj. o 19,1%). W roku szkolnym 2015/16 zakończyły działalność licea profilowane.

Tabela 10. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych w województwie warmińsko-mazurskim

Szkoly	2013/2014		2014/2015		2015/2016	
	uczniowie	w tym kobiety	uczniowie	w tym kobiety	uczniowie	w tym kobiety
specjalne przysposabiające do pracy	522	211	502	208	449	189
zasadnicze zawodowe*	7 620	2 233	7 957	2 638	7 584	2 515
licea ogólnokształcące*	19 740	12 246	18 722	11 496	18 002	11 040
licea profilowane*	219	141	X	x	X	x
technika*	20 442	9 060	19 876	8 801	19 195	8 408
artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe	340	255	324	249	327	259
Ogółem*	48 883	24 146	47 381	23 392	45 557	22 411

*bez szkół specjalnych

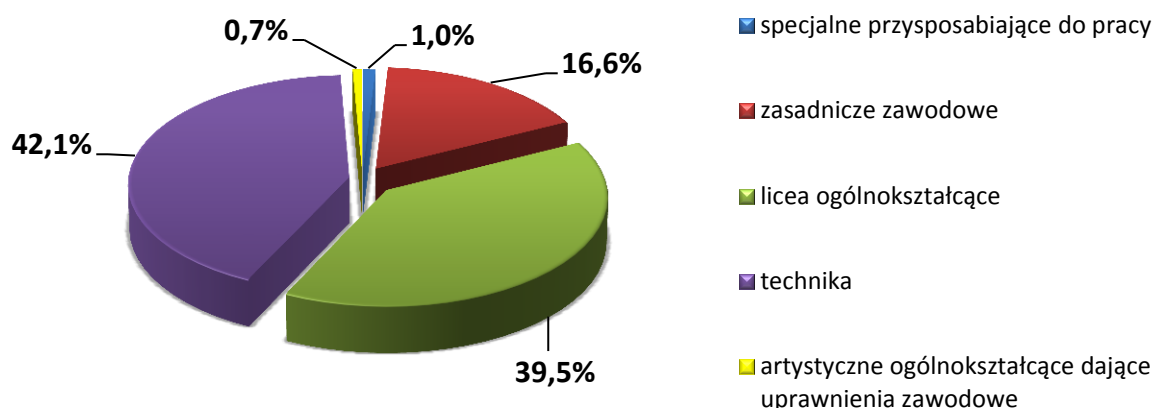
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2015/2016*, GUS.

Analogicznie - jak w przypadku szkół gimnazjalnych, również na poziomie szkół ponadgimnazjalnych, zmniejszyła się liczba uczniów. W roku szkolnym 2015/2016 w 250 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się 45 557 uczniów, w tym 49,2% stanowiły kobiety. Dla porównania w roku szkolnym 2013/2014 liczba uczniów była o 3 326 osób (tj. o 6,8%) większa.

Systematyczny spadek liczby uczniów szkół ponadgimnazjalnych widoczny jest w prawie każdej z form tego etapu kształcenia, wyjątkiem są zasadnicze szkoły zawodowe, gdzie w roku 2014/2015 odnotowano wzrost o 337 uczniów, w porównaniu do wcześniejszego roku szkolnego.

W odniesieniu do roku szkolnego 2013/2014 największy spadek uczniów obserwujemy w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy (spadek o 14,0%) oraz liceach ogólnokształcących, gdzie obecnie kształci się o 8,8% uczniów mniej niż w 2013/2014 roku. Wśród młodzieży uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych płeć jest istotnym czynnikiem determinującym wybór szkoły. W roku szkolnym 2015/2016 kobiety stanowiły 61,3% uczniów liceów ogólnokształcących, rzadziej wybierały technika, w których ich odsetek wynosił 43,8%. Najmniejszy udział kobiet wystąpił wśród uczniów zasadniczych szkół zawodowych – 33,2%.

Wykres 3. Uczniowie według typów szkół ponadgimnazjalnych w województwie warmińsko-mazurskim w roku szkolnym 2015/2016



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W roku szkolnym 2015/2016 najbardziej popularnymi formami kształcenia ponadgimnazjalnego były technika, do których uczęszczało 42,1% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz licea ogólnokształcące, gdzie uczyło się blisko 39,5% uczniów.

Tabela 11. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych⁷ w województwie warmińsko-mazurskim

Szkoły	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	absolwenci	w tym kobiety	absolwenci	w tym kobiety	absolwenci	w tym kobiety
specjalne przysposabiające do pracy	68	20	123	51	120	52
zasadnicze zawodowe*	2 780	956	1 521	212	2 254	797
licea ogólnokształcące*	6 798	4 271	6 674	4 177	6 215	3 843
licea profilowane*	228	161	182	125	x	x
technika*	4 669	2 085	4 489	2 012	4 379	1 950
artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe	68	59	71	53	55	45
Ogółem*	14 611	7 552	11 539	6 630	13 023	6 687

*bez szkół specjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

W roku szkolnym 2014/2015 w województwie warmińsko-mazurskim odnotowano 13 023 absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, wśród których największą grupę stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących (47,7%) oraz techników (33,6%).

Liczba absolwentów w roku 2014/15 wzrosła o 1 484 osoby (tj. o 12,9%) w porównaniu do roku wcześniejszego, jednak w odniesieniu do liczby absolwentów, którzy zakończyli

⁷ Absolwenci są to osoby, które ukończyły klasę programowo najwyższą w danym typie szkoły i otrzymały świadectwo ukończenia tej szkoły.

edukację w 2013 roku odnotowano spadek o 1 588 osób (o 10,9%).

Tabela 12. Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży wg kierunków kształcenia*

Grupy kierunków kształcenia	2014/15	2015/16	2014/15 ⁸
	uczniowie		absolwenci
O g ó ł e m	7 957	7 584	2 254
Artystyczne	35	44	3
Biznesu i administracji	1193	1087	291
Inżynieryjno-techniczne	2985	2890	329
Produkcji i przetwórstwa	1284	1243	200
Architektury i budownictwa	667	628	100
Rolnicza	27	32	3
Usług dla ludności	1766	1660	219

*bez szkół specjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

Głównym celem nauczania w zasadniczych szkołach zawodowych jest wykształcenie u uczniów umiejętności potrzebnych do pracy w określonym zawodzie. Największą popularnością wśród uczniów szkół zawodowych dla młodzieży w roku szkolnym 2015/2016 cieszyły się zawody z podgrupy inżynieryjno – technicznej (38,1%) oraz usług dla ludności (21,9%).

Tabela 13. Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży według kierunków kształcenia

Grupy kierunków kształcenia	2014/15	2015/16	2014/15 ⁹
	uczniowie		absolwenci
Ogółem	19 876	19 195	4 379
Spółeczna	2 003	1 826	394
Biznesu i administracji	2 272	2 294	316
Nauk o środowisku	187	166	27
Fizyczna	306	-	-
Technologii teleinformacyjnych	3 079	3 076	380
Inżynieryjno-techniczna	3 696	3 958	400
Produkcji i przetwórstwa	129	98	41
Architektury i budownictwa	1 553	1 397	178
Rolnicza	663	605	131
Leśna	278	295	12
Weterynaryjna	27	35	13
Usług dla ludności	5 499	5 165	997
Usług transportowych	184	280	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

⁸ W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

⁹ W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Do najczęściej wybieranych zawodów wśród uczniów technikum należały te z podgrupy usług dla ludności (26,9%), inżynieryjno-technicznej (20,6% spośród uczniów techników) oraz technologii teleinformacyjnych (16,0%).

3.3. Szkoły policealne¹⁰

Kolejnym etapem kształcenia są szkoły policealne. Stanowią one wyższy szczebel kształcenia, który skierowany jest do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, szczególnie liceów ogólnokształcących, umożliwiając tym samym osobom z wykształceniem średnim ogólnym zdobycie kwalifikacji zawodowych.

Tabela 14. Szkoły policealne w województwie warmińsko-mazurskim*

Wyszczególnienie	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Liczba szkół policealnych	96	89	78
Liczba uczniów	9 974	9 650	8 632
w tym kobiety	7 185	7 007	6 269
Liczba absolwentów	3 085	2 902	x
w tym kobiety	2 360	2 198	x

*bez szkół specjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

Liczba szkół policealnych w województwie od kilku lat zmniejsza się. W roku szkolnym 2015/2016 w 78 szkołach policealnych kształciło się 8 632 uczniów, czyli o 1 342 osoby (tj. o 13,5%) mniej niż w roku 2013/2014. W strukturze słuchaczy szkół policealnych w ciągu ostatnich lat zdecydowanie przeważają kobiety, których udział w roku szkolnym 2015/16 wyniósł 72,6% uczniów szkół policealnych. W roku szkolnym 2014/2015 liczba absolwentów zmniejszyła się o 183 osoby (tj. o 5,9%). Kobiety stanowiły 75,7% wszystkich absolwentów tych szkół.

Tabela 15. Uczniowie i absolwenci szkół policealnych według kierunków kształcenia*

Grupy kierunków kształcenia	2014/15	2015/16	2014/15
	uczniowie		absolwenci
O g ó ł e m	9 650	8 632	2 902
Pedagogiczna	70	-	44
Artystyczna	414	404	70
Społeczna	249	160	19
Dziennikarstwa i informacji	13	24	6

¹⁰ Szkoły policealne kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej, stacjonarnej i na odległość – obejmują:

1) szkoły policealne (1-, 2- lub 3-letnie); 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata; 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.

Grupy kierunków kształcenia	2014/15	2015/16	2014/15
	uczniowie		absolwenci
Biznesu i administracji	2 214	1 972	369
Technologii teleinformatycznych	336	357	59
Inżynieryjno-techniczna	15	7	-
Architektury i budownictwa	-	4	-
Weterynaryjne	208	152	48
Medyczne	1 837	1 659	664
Opieki społecznej	307	318	153
Usług dla ludności	1 462	1 331	244
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1 493	1 284	146
Ochrony i bezpieczeństwa	470	355	129
Usług transportowych	71	147	52
Pozostałe grupy	491	458	-

*bez szkół specjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

Największą popularnością cieszyły się zawody z podgrupy biznesu i administracji (22,8% uczniów) a następnie z podgrupy medycznej (19,2%) oraz usług dla ludności (15,4%). Najmniej popularne są kierunki z podgrupy architektury i budownictwa oraz inżynieryjno-technicznej.

Miarą powszechności kształcenia są współczynniki skolaryzacji¹¹. W roku szkolnym 2015/2016 **współczynnik skolaryzacji netto** wynosił 38,6% w przypadku liceów ogólnokształcących i w technikach, a jedynie 14,2% w przypadku zasadniczych szkół zawodowych i 5,6% w szkołach policealnych.

Preferencje młodzieży uwidaczniały się także we **współczynnikach skolaryzacji brutto**, które w ubiegłym roku szkolnym wynosiły odpowiednio 52,6% dla liceów ogólnokształcących i 41,1% dla techników, a tylko 18,1% dla zasadniczych szkół zawodowych. Trend ten można uznać za trwały, bowiem młodzież nadal wybiera przede wszystkim te szkoły, które przygotowują do matury i kontynuowania nauki w szkołach wyższych.

¹¹ **Współczynnik skolaryzacji brutto** jest to iloraz liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji netto jest to iloraz liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Tabela 16. Współczynnik solaryzacji netto i brutto w szkołach ponadgimnazjalnych i szkole policealnej

Szkoly	grupy wieku	2014/2015		2015/2016	
		brutto	netto	brutto	netto
zasadnicza zawodowa	16-18	18,2%	14,6%	18,1%	14,2%
licea ogólnokształcące i profilowane	16-18	53,9%	38,9%	52,6%	38,6%
technika	16-18	41,3%	30,5%	41,1%	38,6%
policealne	19-21	17,0%	5,6%	16,0%	5,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

3.4. Szkoły wyższe

W roku akademickim 2015/2016 w województwie warmińsko-mazurskim w 7 szkołach wyższych, łącznie z 8 filiami i zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowym ośrodkiem dydaktycznym, studiowało 32 920 osób z tego 70,2% (tj. 23 107 osób) w trybie stacjonarnym. Wśród studentów przeważali studenci uczelni publicznych – 27 984 osób, tj. 85,0%. Studenci szkół niepublicznych (wraz z 8 filiami i zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi) stanowili – 4 936 osób.

Tabela 17. Studenci i absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół

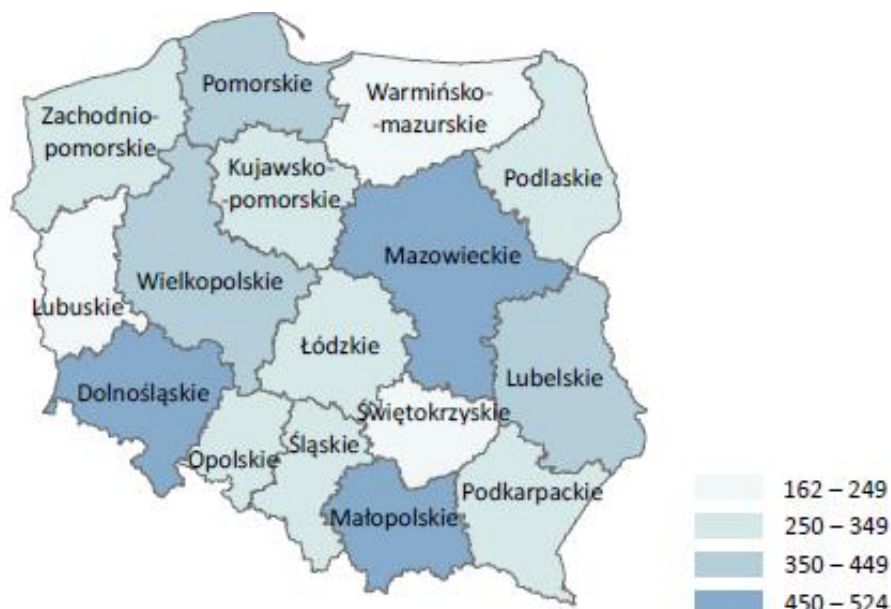
WYSZCZEGÓLNIENIE		Szkoly	Studenci	w tym na studiach stacjonarnych	Absolwenci	w tym na studiach stacjonarnych
O G Ó Ł E M	2005/06	9	61 443	31 512	12 473	5 929
	2010/11	9	49 982	26 200	14 551	6 852
	2014/15	7	35 523	24 223	10 214	6 225
	2015/16	7	32 920	23 107	x	x
Uniwersytety		1	23 205	18 999	6 960	5 289
Wyższe szkoły ekonomiczne		2	1 996	-	779	-
Wyższe szkoły pedagogiczne		1	1 124	165	502	71
Pozostałe szkoły wyższe		3	6 595	3 943	1 973	865

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Szkoły wyższe i ich finanse w 2015 r.*, GUS.

Liczba studentów szkół wyższych od 2006 roku stale maleje, w porównaniu z rokiem akademickim 2005/2006 liczba studentów spadła niemal dwukrotnie. W największej uczelni województwa – Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w roku akademickim 2015/2016 studiowało 23 205 osób.

W porównaniu z innymi województwami, warmińsko-mazurskie plasowało się na 14 miejscu zarówno pod względem liczby studiujących w przeliczeniu na 10 tys. ludności jak i w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku 19-24 lata. Mniejszą liczbę studentów zanotowano jedynie w województwie świętokrzyskim oraz lubuskim.

Mapka 1. Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności według województw w roku akademickim 2015/2016



Źródło: Warunki życia ludności w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013–2015, US w Olsztynie.

Należy pamiętać, iż poziom i rodzaj wykształcenia w dużej mierze przekłada się na aktywność ekonomiczną ludności i ich status na rynku pracy. Analizując wartości współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia, zauważyć można, iż największe wartości przyjmuje on dla osób z wykształceniem wyższym, jednocześnie podkreślić należy, iż na przestrzeni trzech ostatnich lat obie te wartości wykazują tendencję rosnącą.

Najniższą aktywność zawodową oraz wskaźnik zatrudnienia charakteryzuje osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, na koniec IV kw. 2016 roku, wartość tych wskaźników wyniosła odpowiednio 22,4% oraz 17,7%.

Najniższą stopą bezrobocia wg BAEL wyróżnia się grupa osób z wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym, w przypadku obu tych grup odnotowano spadek tego wskaźnika na przestrzeni ostatnich lat. Wzrosła natomiast stopa bezrobocia osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (w porównaniu do roku 2014 – wzrost o 8,6 pkt proc.), zasadniczym zawodowym (o 1,8 pkt proc.) oraz gimnazjalnym i niższym (wzrost o 8,9 pkt proc. w porównaniu do 2014 r.).

Tabela 18. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej wg poziomu wykształcenia (na koniec IV kw.)

Wyszczególnienie	Współczynnik aktywności zawodowej			Wskaźnik zatrudnienia			Stopa bezrobocia		
	w %								
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
wyższe	77,8	79,0	82,0	74,9	76,7	79,6	3,7	2,9	2,4
policealne i średnie zawodowe	60,8	62,1	60,5	57,2	58,3	57,6	5,9	6,7	4,1
średnie ogólnokształcące	45,5	48,0	48,1	43,1	42,5	40,6	7,1	11,5	15,7
zasadnicze zawodowe	59,0	59,9	61,9	53,7	54,2	56,0	8,4	9,5	10,2
gimnazjalne i niższe	22,3	22,9	22,4	19,5	19,6	17,7	12,3	16,0	21,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim*, US Olsztyn.

Bez względu na poziom wykształcenia, bardzo ważne jest, aby młode osoby wchodzące na rynek pracy po ukończeniu szkoły, jak najszybciej znaleźli zatrudnienie i rozpoczęli budowę swojej kariery zawodowej. Jeśli pierwszą pracę opisywać pod względem sektora własności, to najwięcej absolwentów (72,8%) lokuje się w sektorze prywatnym gospodarki (z wyjątkiem absolwentów z wyższym wykształceniem, którzy częściej trafiają do sektora publicznego).

Wśród absolwentów szkół wyższych, policealnych, liceów oraz szkół zasadniczych zawodowych najwięcej osób pierwszą pracę podjęło w przetwórstwie przemysłowym (42,4% zatrudnionych absolwentów), w tym najwięcej osób posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,0% zatrudnionych w tej sekcji). Drugą co do wielkości sekcją, gdzie zatrudnieni zostali absolwenci był *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* (11,6%).

Absolwenci szkół wyższych zdecydowanie przeważali wśród zatrudnionych w sekcji: *Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* - spośród 342 osób podejmujących pracę w tym sektorze, absolwenci szkół wyższych stanowili 62,6% zatrudnionych.

Najmniej zatrudnionych absolwentów było w sekcji *Obsługa rynku nieruchomości, Informacja i komunikacja, Działalność finansowa i ubezpieczeniowa*.

Tabela 19. Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	z liczby ogółem – absolwenci szkół			
			wyższych	policealnych i średnich zawodowych	liceów ogólnokształcących	zasadniczych zawodowych
O G Ó Ł E M	2005	6821	1959	2073	828	1961
	2010	4556	1575	1066	721	1194
	2014	3618	1326	854	514	924
	2015	3640	1301	956	526	857
sektor publiczny		991	659	211	71	50
sektor prywatny		2649	642	745	455	807
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		117	71	28	3	15
Przemysł		1615	281	497	295	542
w tym przetwórstwo przemysłowe		1545	261	473	285	526
Budownictwo		147	45	37	11	54
Handel; naprawa pojazdów samochodowych		424	108	113	96	107
Transport i gospodarka magazynowa		41	23	12	3	3
Zakwaterowanie i gastronomia		147	33	42	27	45
Informacja i komunikacja		28	24	#	#	#
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		30	22	4	4	-
Obsługa rynku nieruchomości		18	12	1	2	3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		56	39	14	3	-
Administrowanie i działalność wspierająca		89	21	16	7	45
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		342	214	72	35	21
Edukacja		165	141	14	7	3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		352	227	90	18	17
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		69	40	#	#	#

- dane niepublikowane ze względu na tajemnicę statystyczną

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2016*, US w Olsztynie.

Z pracą i zatrudnieniem bardzo ściśle wiąże się temat wynagrodzeń. Struktura wynagrodzeń według wieku wskazuje, iż wraz z wiekiem pracownika wzrasta wysokość jego wynagrodzenia. Osoby najmłodsze do 24 lat otrzymywały, na koniec października 2014 r., wynagrodzenie na poziomie 2 383,70 zł, a osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata - 3 118,63 zł. W tym samym okresie płace osób w wieku najwyższej aktywności zawodowej (35-44 lata) wyniosły 3 588,08 zł. Wynagrodzenie pracowników kończących swoją pracę zawodową (w wieku 60-64 lata) kształtowało się na poziomie 4 035,92 zł.

4. Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego młodzieży do 30 roku życia

Na koniec 2016 r. w województwie warmińsko-mazurskim w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 19 797 osób do 30 roku życia, które stanowiły 27,1% ogółu bezrobotnych (o 2,7 pkt proc. mniej niż w 2015 roku). W stosunku do 2015 roku liczba bezrobotnych do 30 roku życia w regionie, zmniejszyła się o 20,4% (tj. o 5 074 osoby). W porównaniu do spadku bezrobocia ogółem, zmiany w poziomie bezrobocia młodych były bardziej dynamiczne. W tym samym okresie poziom bezrobocia zmniejszył się o 12,5% (tj. o 10 431 osób).

W Polsce odsetek bezrobotnych do 30 r.ż. w ewidencji bezrobotnych, na koniec 2016 roku, wynosił 27,3% (o 2,0 pkt. proc. mniej niż w 2015 r.). W porównaniu do 2015 roku liczba bezrobotnych do 30 roku życia w kraju, która wynosiła 363,9 tys., spadła o 20,8% (o 95,3 tys. osób). Dynamika ich spadku była większa niż bezrobotnych ogółem, gdzie liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 14,6% (o 228,2 tys. osób).

Tabela 20. Osoby do 30 roku życia w ogólnej populacji bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2014–2016

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym:		Udział procentowy w liczbie bezrobotnych ogółem	
		do 30 roku życia	w tym:	bezrobotni do 30 r.ż.	bezrobotni do 25 r.ż.
			do 25 roku życia		
2014	98 398	bd	16 852	x	17,2
2015	83 510	24 871	13 144	29,8	15,7
2016	73 079	19 797	9 891	27,1	13,5
Zmiana 2016 do 2015 w liczbach	-10 431	-5 074	-3 253	x	x
Zmiana 2016 do 2015 w %	-12,5	-20,4	-24,7	x	x
Zmiana 2015 do 2014 w liczbach	- 14 888	x	- 3 708	x	x
Zmiana 2015 do 2014 w %	- 15,1	x	- 22,0	x	x

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Bezrobocie młodzieży, podobnie jak całe bezrobocie, jest zróżnicowane terytorialnie. Jest to cecha widoczna na poziomie kraju oraz regionu.

W Polsce, w końcu 2016 roku, najwyższa liczba bezrobotnej młodzieży znajdowała się w ewidencji urzędów pracy w województwach: mazowieckim (46 987 osób do 30 r.ż.), podkarpackim (33 604 osoby) i lubelskim (31 282 osoby). Najmniej bezrobotnych do 30 roku życia występowało w województwach lubuskim (8 231 osób) i opolskim (8 604 osoby). Województwa te charakteryzują się również najniższym poziomem bezrobocia ogółem. W końcu 2016 r. odsetek bezrobotnych do 30 r.ż. w stosunku do ogółu osób zarejestrowanych w danym województwie, kształtował się w przedziale od 22,4%

w województwie dolnośląskim do 32,7% w lubelskim. Rozpiętość tego wskaźnika wyniosła zatem 10,3 pkt proc.

W końcu 2016 r. w stosunku do 2015 r. spadek bezrobocia osób do 30 roku życia odnotowano we wszystkich województwach. Najwyższy procentowy spadek miał miejsce w województwach: małopolskim o 24,7% (9 814 osób), łódzkim o 24,5% (6 834 osób) i śląskim o 24,3% (9 290 osób), a najmniejszy w kujawsko-pomorskim o 13,4% (4 270 osób), przy 20,8% spadku w Polsce.

Tabela 21. Liczba bezrobotnych w Polsce wg stanu na koniec 2015 i 2016 r.

WOJEWÓDZTWA	2016				2015			
	liczba bezrobotnych		% w ogólnej liczbie bezrobotnych		liczba bezrobotnych		% w ogólnej liczbie bezrobotnych	
	do 30 roku życia	w tym:	do 30 roku życia	w tym:	do 30 roku życia	w tym:	do 30 roku życia	w tym:
		do 25 roku życia		do 25 roku życia		do 25 roku życia		do 25 roku życia
POLSKA	363 901	179 203	27,3	13,4	459 208	236 837	29,4	15,1
Dolnośląskie	19 237	9 006	22,4	10,5	23 742	11 798	23,8	11,8
Kujawsko-Pomorskie	27 697	14 167	28,1	14,4	31 967	16 977	29,8	15,8
Lubelskie	31 282	15 337	32,7	16,0	37 995	19 179	35,2	17,8
Lubuskie	8 231	4 027	25,4	12,4	10 572	5 357	26,9	13,6
Łódzkie	21 087	10 211	23,2	11,2	27 921	14 292	25,5	13,1
Małopolskie	29 882	15 290	31,0	15,8	39 696	21 535	33,2	18,0
Mazowieckie	46 987	23 193	24,9	12,3	58 825	30 315	27,2	14,0
Opolskie	8 604	4 202	26,5	13,0	10 073	5 079	27,8	14,0
Podkarpackie	33 604	16 279	31,2	15,1	42 524	21 884	34,4	17,7
Podlaskie	14 538	7 082	30,1	14,6	17 882	9 233	32,5	16,8
Pomorskie	18 269	9 112	28,5	14,2	23 200	12 109	29,9	15,6
Śląskie	28 866	13 558	24,1	11,3	38 156	18 494	25,7	12,5
Świętokrzyskie	17 273	8 640	30,2	15,1	21 840	11 463	33,0	17,3
Warmińsko-Mazurskie	19 797	9 891	27,1	13,5	24 871	13 144	29,8	15,7
Wielkopolskie	22 525	11 366	29,0	14,6	29 341	15 599	31,4	16,7
Zachodniopomorskie	16 022	7 842	24,3	11,9	20 603	10 379	26,0	13,1

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej

Także w regionie liczba młodych bezrobotnych jest zróżnicowana terytorialnie. Najmniej bezrobotnych do 30 roku życia zarejestrowanych jest w PUP w Nidzicy (wg stanu na koniec 2016 roku było to 346 osób, tj. 1,7% ogółu bezrobotnych do 30 roku życia w województwie), najwięcej w powiecie olsztyńskim – 1 610 osób, tj. 8,1%).

Udział procentowy osób, które nie osiągnęły 30 lat w liczbie bezrobotnych ogółem, w poszczególnych powiatach, wyniósł od 35,4% w powiecie nowomiejskim do 19,4% w Elblągu.

Tabela 22. Liczba bezrobotnych do 30 roku życia i ich udział procentowy w ogólnym bezrobociu

Powiat	2016			Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych		2015			Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	
	Bezrobotni ogółem	w tym		osób do 30 roku życia	osób do 25 r.ż.	Bezrobotni ogółem	w tym		osób do 30 roku życia	osób do 25 r.ż.
		osoby do 30 roku życia	w tym				osoby do 30 roku życia	osoby do 25 r.ż.		
			osoby do 25 r.ż.							
Bartoszycki	4 966	1 330	670	26,8	13,5	5 118	1 448	742	28,3	14,5
Braniewski	3 535	1 005	554	28,4	15,7	3 873	1 201	655	31,0	16,9
Działdowski	4 629	1 369	686	29,6	14,8	5 023	1 643	891	32,7	17,7
m. Elbląg	4 818	936	414	19,4	8,6	5 454	1 283	619	23,5	11,3
Elbląski	4 127	1 133	581	27,5	14,1	4 550	1 421	776	31,2	17,1
Ełcki	5 286	1 413	682	26,7	12,9	5 861	1 728	842	29,5	14,4
Giżycki	2 532	684	330	27,0	13,0	2 884	876	462	30,4	16,0
Gołdapski	1 590	415	202	26,1	12,7	1 784	488	270	27,4	15,1
Iławski	2 042	690	386	33,8	18,9	2 492	929	504	37,3	20,2
Kętrzyński	4 574	1 213	586	26,5	12,8	5 475	1 662	855	30,4	15,6
Lidzbarski	2 816	775	408	27,5	14,5	3 174	953	534	30,0	16,8
Mrągowski	2 783	706	361	25,4	13,0	3 193	911	515	28,5	16,1
Nidzicki	1 256	346	181	27,5	14,4	1 611	499	280	31,0	17,4
Nowomiejski	1 682	596	328	35,4	19,5	2 340	908	540	38,8	23,1
Olecki	2 206	588	291	26,7	13,2	2 501	706	386	28,2	15,4
m. Olsztyn	4 521	1 059	391	23,4	8,6	5 138	1 257	505	24,5	9,8
Olsztyński	5 919	1 610	791	27,2	13,4	6 649	1 924	1018	28,9	15,3
Ostródzki	5 405	1 501	766	27,8	14,2	5 882	1 851	1007	31,5	17,1
Piski	3 440	953	484	27,7	14,1	4 616	1 369	760	29,7	16,5
Szczygieński	3 282	1 055	593	32,1	18,1	4 074	1 306	720	32,1	17,7
Węgorzewski	1 670	420	206	25,1	12,3	1 818	508	263	27,9	14,5
Województwo	73 079	19 797	9 891	27,1	13,5	83 510	24 871	13144	29,8	15,7

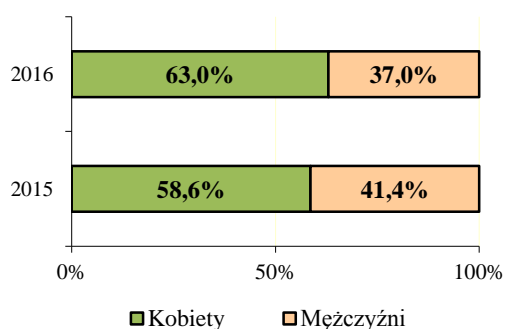
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Analiza procentowego spadku liczby bezrobotnych do 30 r.ż. wskazuje, że w okresie rocznym (grudzień 2015 i 2016 roku) wskaźnik ten zmniejszył się we wszystkich powiatach. Spadek zamykał się w granicach od 8,1 pkt proc. w powiecie bartoszyckim do 34,4 pkt proc. w nowomiejskim - przy średnim spadku w województwie o 20,4 pkt proc. Obserwując zmiany zaznaczyć należy, iż we wszystkich powiatach procentowy spadek liczby młodych bezrobotnych był większy niż ten odnotowany dla ogółu osób bezrobotnych.

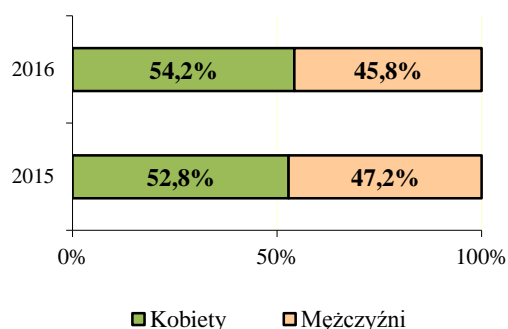
4.1. Struktura młodzieży do 30 roku życia zarejestrowanej w urzędach pracy - wg płci, miejsca zamieszkania, wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i stażu pracy.

Jedną z cech struktury socjodemograficznej bezrobotnych do 30 roku życia, jest **przewaga kobiet**, które stanowią w niej 63,0% (tj. 12 480 osób). Jest to sytuacja odzwierciedlająca strukturę lokalnego bezrobocia, charakteryzującą się przewagą kobiet, których odsetek na koniec 2016 roku ukształtował się na poziomie 54,2%. W 2016 można zaobserwować wzrost odsetka kobiet w populacji bezrobotnych do 30 roku życia – o 4,4 pkt proc. w porównaniu do 2015 roku.

Wykres 4. Bezrobotni do 30 roku życia według płci (31 grudnia)



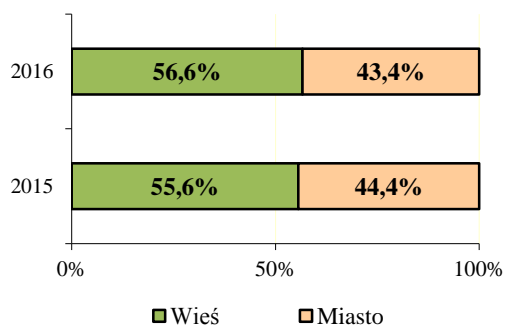
Wykres 5. Bezrobotni ogółem według płci (31 grudnia)



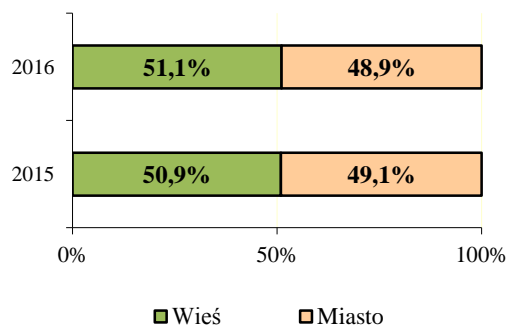
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W końcu 2016 roku w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 11 203 osób do 30 roku życia **zamieszkałych na wsi** (tj. 56,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi) i 8 594 osób zamieszkałych w miastach (43,4% ogółu bezrobotnych zamieszkałych w miastach). Struktura młodych bezrobotnych jest zbliżona do struktury bezrobocia ogółem, gdzie bezrobotni zamieszkujący tereny wiejskie stanowią ponad połowę zarejestrowanych (w 2016 r. ich odsetek w ogólnej strukturze bezrobotnych wynosił 51,1%). W porównaniu do 2015 roku udział procentowy młodych zamieszkałych na wsi zwiększył się o 1,0 pkt proc., a odsetek mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych o 0,2 pkt proc.

Wykres 6. Bezrobotni do 30 roku życia według miejsca zamieszkania (31 grudnia)



Wykres 7. Bezrobotni ogółem według miejsca zamieszkania (31 grudnia)



Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Największa część bezrobotnych do 30 roku życia, 28,7% (5 684 osoby) legitymuje się **wykształceniem** gimnazjalnym i niższym, zaś 21,0% (4 152 osoby) posiada wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Blisko 20% (3 872) osób w tym wieku, to absolwenci liceów ogólnokształcących, a 17,8% (3 528 osób) – zasadniczych szkół zawodowych. Najmniej – 12,9% (2 561) bezrobotnych do 30 roku życia, posiada dyplom ukończenia szkoły wyższej.

Tabela 23. Bezrobotni do 30 roku życia według wykształcenia w województwie warmińsko-mazurskim

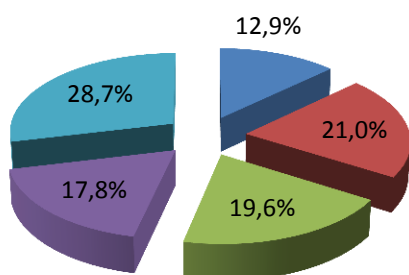
Kategorie bezrobotnych	Rok 2015	Rok 2016	Zmiany 2016/2015		Udział procentowy		Zmiany udziału % 2016/2015
			osoby	w %	2015	2016	pkt proc.
BEZROBOTNI OGÓŁEM							
OGÓŁEM	24 871	19 797	-5 074	-20,4	100,0	100,0	x
-wyższe	3 200	2 561	-639	-20,0	12,9	12,9	0,0
-policealne i średnie zawodowe	5 202	4 152	-1 050	-20,2	20,9	21,0	0,1
-ogólnokształcące	5 080	3 872	-1 208	-23,8	20,4	19,6	-0,8
-zasadnicze zawodowe	4 520	3 528	-992	-21,9	18,2	17,8	-0,4
-gimnazjalne i niższe	6 869	5 684	-1 185	-17,3	27,6	28,7	1,1
KOBIETY							
OGÓŁEM	14 582	12 480	-2 102	-14,4	100,0	100,0	x
-wyższe	2 256	1 861	-395	-17,5	15,5	14,9	-0,6
-policealne i średnie zawodowe	3 181	2 706	-475	-14,9	21,8	21,7	-0,1
-ogólnokształcące	3 277	2 605	-672	-20,5	22,5	20,9	-1,6
-zasadnicze zawodowe	2 267	2 022	-245	-10,8	15,5	16,2	0,7
-gimnazjalne i niższe	3 601	3 286	-315	-8,7	24,7	26,3	1,6
MĘŻCZYŹNI							
OGÓŁEM	10 289	7 317	-2 972	-28,9	100,0	100,0	x
-wyższe	944	700	-244	-25,8	9,2	9,6	0,4
-policealne i średnie zawodowe	2 021	1 446	-575	-28,5	19,6	19,8	0,2
-ogólnokształcące	1 803	1 267	-536	-29,7	17,5	17,3	-0,2
-zasadnicze zawodowe	2 253	1 506	-747	-33,2	21,9	20,6	-1,3
-gimnazjalne i niższe	3 268	2 398	-870	-26,6	31,8	32,8	1,0

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W porównaniu do 2015 roku obserwujemy spadek liczby bezrobotnych do 30 r.ż. na wszystkich poziomach wykształcenia, największy wśród bezrobotnych absolwentów LO – o 23,8% (1 208 osób), najmniejszy w grupie osób bez wykształcenia ponadgimnazjalnego – o 17,3% (1 185 osób).

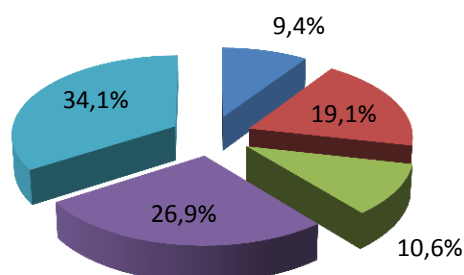
Struktura wykształcenia bezrobotnych do 30 roku życia, biorąc pod uwagę ich płeć, jest zbliżona. Najwięcej kobiet (3 286, tj. 26,3%) legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Także wśród mężczyzn dominuje grupa osób, z najniższym poziomem wykształcenia - 2 398 osób, tj. 32,8%. Najmniejszy odsetek, u bezrobotnych obu płci, stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 14,9% u kobiet (tj. 1 861 osób) oraz 9,6% u mężczyzn (700 osób).

Wykres 8. Bezrobotni do 30 roku życia według poziomu wykształcenia (31 XII 2016r.)



- wyższe
- policealne i średnie zawodowe
- ogólnokształcące
- zasadnicze zawodowe
- -gimnazjalne i niższe

Wykres 9. Bezrobotni ogółem według poziomu wykształcenia (31 XII 2016r.)



- wyższe
- policealne i średnie zawodowe
- ogólnokształcące
- zasadnicze zawodowe
- -gimnazjalne i niższe

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPIPS-01.

Bezrobotni do 30 roku życia są lepiej wykształceni niż ogół osób zarejestrowanych w urzędach pracy naszego województwa. Ponad 53% młodych osób to absolwenci szkół wyższych, liceów ogólnokształcących oraz szkół policealnych i średnich zawodowych. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych odsetek ten wynosił 39,1%. Największa różnica widoczna jest w przypadku osób z wykształceniem ogólnokształcącym – 9,0 pkt proc. Odsetek z tym poziomem wykształcenia wśród bezrobotnych do 30 r. ż wynosił 19,6%, zaś w ogólnej populacji bezrobotnych – 10,6%. Wśród bezrobotnych z dyplomem szkoły wyższej, różnica wynosi 3,5 pkt proc., przy czym odsetek byłych studentów w grupie do 30 roku życia wynosi 12,9%, zaś w ogólnej liczbie zarejestrowanych 9,4%.

Wśród osób młodych w porównaniu do ogółu bezrobotnych, odnotowano mniejszy udział procentowy w dwóch grupach: osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – o 9,1 pkt. proc. (gdzie odsetek wynosił odpowiednio 17,8% i 26,9%) oraz gimnazjalnych i poniżej – o 5,4 pkt. proc. (28,7% i 34,1%).

Bezrobotni, **pozostający bez zatrudnienia** powyżej 12 miesięcy stanowią 28,8% (5 701 osób) wszystkich, bezrobotnych do 30 roku życia. Dłużej niż 2 lata, w rejestrach pozostaje obecnie 13,8% (2 738 bezrobotnych) w tej kategorii wiekowej. Co czwarta osoba do 30 roku życia figuruje w rejestrach urzędów pracy od jednego do trzech miesięcy (25,1% - 4 975 osób).

Tabela 24. Bezrobotni do 30 roku życia według czasu pozostawania bez pracy

Kategorie bezrobotnych	Rok 2015	Rok 2016	Zmiany 2016:2015		Udział procentowy		Zmiany udziału % 2016:2015
			osoby	w %	2015	2016	w pkt. proc.
BEZROBOTNI OGÓŁEM							
OGÓŁEM	24 871	19 797	-5 074	-20,4	100,0	100,0	x
do 1 miesiąca	3 275	2 635	-640	-19,5	13,2	13,3	0,1
1 – 3 m-ce	6 273	4 975	-1 298	-20,7	25,2	25,1	-0,1
3 – 6 m-cy	4 849	3 405	-1 444	-29,8	19,5	17,2	-2,3
6 – 12 m-cy	3 851	3 081	-770	-20,0	15,5	15,6	0,1
12 – 24 m-ce	3 510	2 963	-547	-15,6	14,1	15,0	0,9
pow. 24 m- ce	3 113	2 738	-375	-12,0	12,5	13,8	1,3
KOBIETY							
OGÓŁEM	14 582	12 480	-2 102	-14,4	100,0	100,0	x
do 1 miesiąca	1 404	1 174	-230	-16,4	9,6	9,4	-0,2
1 – 3 m-ce	3 129	2 498	-631	-20,2	21,5	20,1	-1,4
3 – 6 m-cy	2 732	2 024	-708	-25,9	18,7	16,2	-2,5
6 – 12 m-cy	2 322	2 101	-221	-9,5	15,9	16,8	0,9
12 – 24 m-ce	2 445	2 311	-134	-5,5	16,8	18,5	1,7
pow. 24 m- ce	2 550	2 372	-178	-7,0	17,5	19,0	1,5
MĘŻCZYŹNI							
OGÓŁEM	10 289	7 317	-2 972	-28,9	100,0	100,0	x
do 1 miesiąca	1 871	1 461	-410	-21,9	18,2	20,0	1,8
1 – 3 m-ce	3 144	2 477	-667	-21,2	30,6	33,9	3,3
3 – 6 m-cy	2 117	1 381	-736	-34,8	20,6	18,9	-1,7
6 – 12 m-cy	1 529	980	-549	-35,9	14,9	13,4	-1,5
12 – 24 m-ce	1 065	652	-413	-38,8	10,4	8,9	-1,4
pow. 24 m- ce	563	366	-197	-35,0	5,5	5,0	-0,5

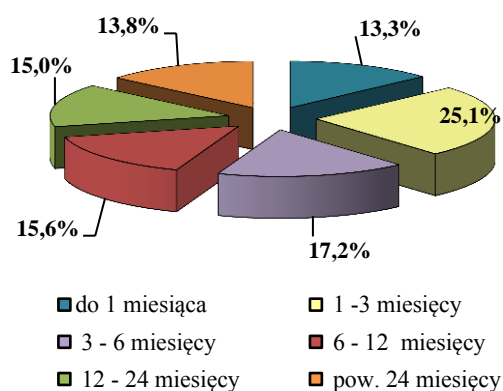
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W ciągu ostatnich lat obserwujemy spadek liczby bezrobotnych we wszystkich grupach, największy w przypadku osób pozostających bez zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy – o 29,8% (o 1 444 osoby). Najmniejszy spadek odnotowano w przypadku osób, które są bezrobotnymi ponad dwa lata – o 12,0% (o 375 osób).

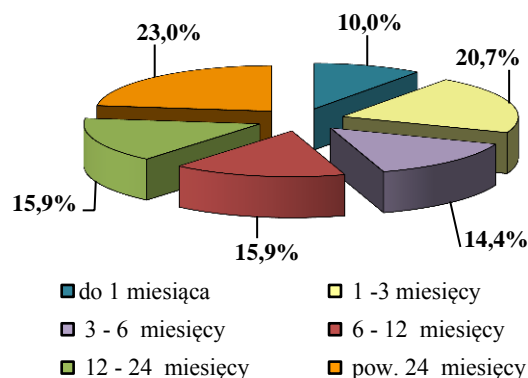
Biorąc pod uwagę zmianę w udziale procentowym, na przełomie 2015 i 2016 roku, odnotowano spadek dwóch grup – osób pozostających bez pracy od 1 do 3 miesięcy (spadek o 0,1 pkt proc.) oraz od 3 do 6 miesięcy (o 2,3%). W przypadku pozostałych grup obserwujemy wzrost ich udziału w ogólnej strukturze.

Kobiety dłużej niż mężczyźni pozostają w rejestrach powiatowych urzędów pracy. Łącznie, przez ponad rok nie pracuje 37,5% kobiet, tj. 4 683 osoby (dla porównania 13,9%, tj. 1 018 mężczyzn). Wśród zarejestrowanych kobiet 19,0% (2 372 osoby) stanowią kobiety pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy, natomiast 18,5% (2 311), które rejestrowały się w urzędzie pracy w okresie przed 12 - 24 miesiącami. Blisko 8,9% bezrobotnych mężczyzn do 30 roku życia (652 osób) pozostaje bez zatrudnienia przez okres od 12 do 24 miesięcy, natomiast 5,0% (366 osób) - powyżej 2 lat.

Wykres 10. Struktura bezrobotnych do 30 roku życia według czasu pozostawania bez pracy (31 XII 2016)



Wykres 11. Struktura bezrobotnych ogółem według czasu pozostawania bez pracy (31 XII 2016)



Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy i porównując strukturę młodzieży do 30 roku życia i ogółu bezrobotnych, zauważymy iż u blisko 56% młodzieży czas zarejestrowania w urzędzie pracy nie przekracza 6 miesięcy (11 015 osób). Dla porównania odsetek ten w przypadku wszystkich bezrobotnych na koniec 2016 r. wynosił 45,1% (33 022 osoby). W przypadku populacji z dłuższym czasem pozostawania bez pracy (powyżej 6 miesięcy), obserwujemy, iż udział procentowy młodzieży w każdej z tych grup jest mniejszy, niż ogółu bezrobotnych. Największa różnica widoczna jest dla osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, gdzie wynosi ona 9,2 pkt proc., przy czym odsetek zarejestrowanych od ponad 2 lat w urzędzie pracy wśród bezrobotnych do 30 r. ż wynosił 13,8% zaś w ogólnej populacji bezrobotnych – 23,0%.

Rozpatrując strukturę młodych bezrobotnych, biorąc pod uwagę ich **staż pracy**, widzimy, iż co trzeci młody bezrobotny posiadał staż pracy od 1 do 5 lat – 33,2% (6 563 osoby). Osoby z najniższym stażem pracy, do 1 roku, w liczbie 6 235 osób, stanowiły w grudniu 2016 roku 31,5% wszystkich bezrobotnych w tym przedziale wiekowym. Blisko 31% (6 109) młodych bezrobotnych nie posiadała żadnego doświadczenia zawodowego.

Tabela 25 Bezrobotni do 30 roku życia według stażu pracy

Kategorie bezrobotnych	Rok 2015	Rok 2016	Zmiany 2016:2015		Udział procentowy		Zmiany udziału % 2016:2015
			osoby	w %	2015	2016	w pkt proc.
BEZROBOTNI OGÓŁEM							
OGÓŁEM	24 871	19 797	-5 074	-20,4	100,0	100,0	x
do 1 roku	7 464	6 235	-1 229	-16,5	30,0	31,5	1,5
1-5	7 946	6 563	-1 383	-17,4	31,9	33,2	1,3
5-10	1 148	856	-292	-25,4	4,6	4,3	-0,3
10-20	35	34	-1	-2,9	0,1	0,2	0,1
20-30							
30 i więcej							
bez stażu	8 278	6 109	-2 169	-26,2	33,3	30,9	-2,4
KOBIETY							
OGÓŁEM	14 582	12 480	-2 102	-14,4	100,0	100,0	x
do 1 roku	4 547	4 009	-538	-11,8	31,2	32,1	0,9
1-5	4 264	3 905	-359	-8,4	29,2	31,3	2,0
5-10	515	411	-104	-20,2	3,5	3,3	-0,2
10-20	14	15	1	7,1	0,1	0,1	0,0
20-30							
30 i więcej							
bez stażu	5 242	4 140	-1 102	-21,0	35,9	33,2	-2,8
MĘŻCZYŹNI							
OGÓŁEM	10 289	7 317	-2 972	-28,9	100,0	100,0	x
do 1 roku	2 917	2 226	-691	-23,7	28,4	30,4	2,1
1-5	3 682	2 658	-1 024	-27,8	35,8	36,3	0,5
5-10	633	445	-188	-29,7	6,2	6,1	-0,1
10-20	21	19	-2	-9,5	0,2	0,3	0,1
20-30							
30 i więcej							
bez stażu	3 036	1 969	-1 067	-35,1	29,5	26,9	-2,6

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

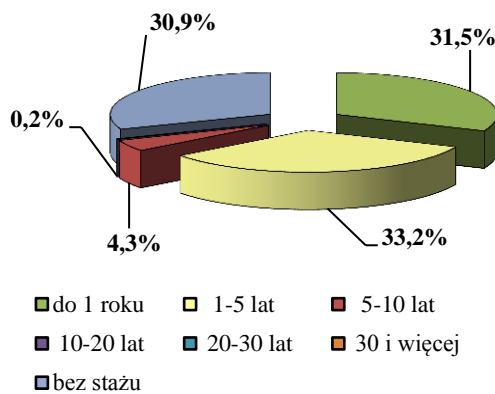
W okresie dwóch lat, biorąc pod uwagę doświadczenie zawodowe zarejestrowanych osób, odnotowano spadek procentowy liczby bezrobotnych we wszystkich omawianych grupach. Największy spadek o 25,4% (o 292 osoby) miał miejsce w grupie osób ze stażem pracy zamykającym się w przedziale od 5 do 10 lat. Najmniejsze zmiany odnotowano w liczbie bezrobotnych, którzy przepracowali od 10 do 20 lat – spadek o 2,9% (o 1 osobę).

W omawianym okresie maleje udział procentowy grupy osób, które pracowały łącznie przez okres od 5 do 10 lat (w porównaniu do 2015 roku spadek o 0,3 pkt proc.) oraz osób bez stażu pracy (spadek o 2,4 pkt proc.). W pozostałych grupach nastąpił wzrost ich udziału

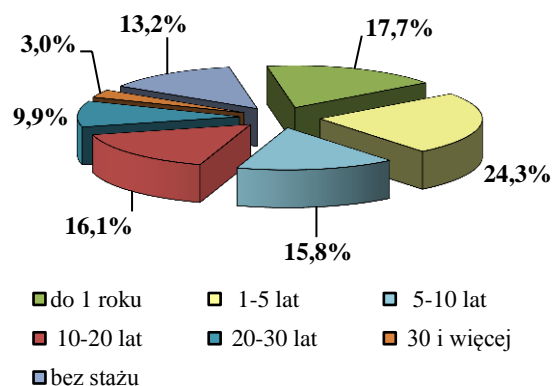
procentowego w strukturze, największy w przypadku osób z najmniejszym stażem pracy do jednego roku – wzrost o 1,5 pkt proc.

Bezrobotne kobiety w omawianej kategorii wiekowej często nie posiadają żadnego stażu pracy – 33,2% kobiet do 30 roku życia (4 140 osób). U mężczyzn wskaźnik ten kształtuje się na nieco niższym poziomie – 26,9% (1 969 osób). Druga, co liczebności grupa, wśród kobiet to osoby z najniższym stażem – maksymalnie do 1 roku – 32,1% (4 009 kobiet), zaś u mężczyzn ze stażem zawodowym od 1 do 5 lat 36,3% (2 658 osób).

Wykres 12. Struktura bezrobotnych do 30 roku życia według stażu pracy (31 XII 2016r.)



Wykres 13. Struktura bezrobotnych ogółem według stażu pracy (31 XII 2016r.)



Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPIPS-01.

Z racji młodego wieku większy odsetek bezrobotnych do 30 roku życia przeważa w grupie osób z niewielkim stażem pracy do 1 roku – 31,5% wobec 17,7% bezrobotnych ogółem oraz w populacji mających doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat – 33,2% bezrobotnych do 30 r.ż. i 24,3% wszystkich zarejestrowanych. Największa różnica widoczna jest jednak dla bezrobotnych bez stażu pracy – 17,7 pkt proc., przy czym w strukturze młodych do 30 roku życia udział procentowy tej grupy wynosił 30,9%, zaś w ogóle bezrobotnych – 13,2%.

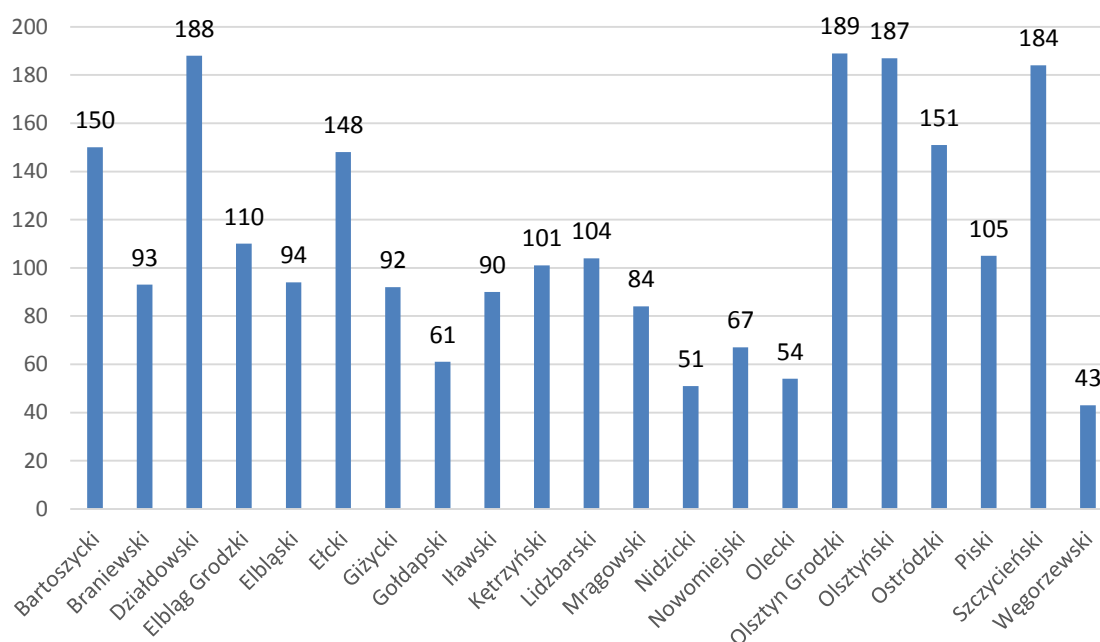
4.2. Bezrobotni w okresie 12 miesięcy od dnia zakończenia nauki

Specyficzną grupę młodzieży stanowią absolwenci, czyli osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia zakończenia nauki. W województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2016 r., zarejestrowanych było ogółem 2 346 bezrobotnych absolwentów. Stanowili oni 3,2% ogółu bezrobotnych. Dla porównania, na koniec 2015 roku liczba absolwentów była wyższa i wynosiła 3 465 osób, tj. 4,1% (spadek o 1 119 osób, tj. o 32,3%).

Najwięcej bezrobotnych absolwentów szkół figurowało w ewidencji Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie: 189 osób, tj. 8,1 % ogółu tej populacji w województwie oraz w Powiatowych

Urzędach Pracy w Działdowie (188 osoby) i powiecie olsztyńskim (187 osób) – 8,0% ogółu absolwentów w regionie. Najmniej osób w okresie roku po ukończeniu szkoły, zarejestrowanych było w Węgorzowie – 43 osoby, tj. 1,8% ogółu absolwentów, Nidzicy – 51 osób (2,2%) i Olecku – 54 osoby (2,3%).

Wykres 14. - Liczba bezrobotnych absolwentów w województwie warmińsko-mazurskim – wg stanu na 31.12.2016 r.



Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Blisko 30% (699 osób) bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły nie posiadało żadnego zawodu. Znaczący odsetek stanowiły również osoby, których zawody mieściły się w grupach: specjaliści – 20,2% (473 osoby) oraz technicy i średni personel – 17,0% (399 osób). Najmniej osób, w omawianej grupie, posiadało zawody mieszczące się w grupach: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (0,2% ogółu absolwentów – 4 osoby) oraz rolnicy, leśnicy, ogrodnicy (0,4% - 10 osób).

Biorąc pod uwagę grupy zawodów, struktura absolwentów odbiega od struktury ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy naszego województwa. Jakkolwiek wśród ogółu bezrobotnych dużą grupę stanowią osoby nie posiadające żadnego zawodu (14,7% ogółu bezrobotnych – 10 753 osoby), nie stanowią one jednak największej populacji w strukturze, jak to ma miejsce w przypadku absolwentów. Największy procentowy udział mieli bowiem bezrobotni z zawodami należącymi do grup zawodów: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 22,5% (16 448 osób) oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 20,6% (15 022 osoby). Najmniej bezrobotnych, podobnie jak w przypadku absolwentów, posiadało

zawody mieszczące się w grupie siły zbrojne – 0,1% ogółu bezrobotnych (66 osób) oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (0,8%, tj. 549 osób).

Tabela 26. Bezrobotni, w tym osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki wg grup zawodów (stan na koniec 2016 r.)

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	Udział procentowy w ogólnej strukturze bezrobotnych	w tym:	
			Bezrobotni do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	
			razem	Udział % w ogólnej strukturze
Bez zawodu	10 753	14,7	699	29,8
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	549	0,8	4	0,2
Specjaliści	5 148	7,0	473	20,2
Technicy i inny średni personel	7 787	10,7	399	17,0
Pracownicy biurowi	2 739	3,7	92	3,9
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	15 022	20,6	369	15,7
Rolnicy, leśnicy, ogrodnicy i rybacy	2 683	3,7	10	0,4
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	16 448	22,5	248	10,6
Operatorzy maszyn i urządzeń	4 114	5,6	15	0,6
Pracownicy przy pracach prostych	7 770	10,6	37	1,6
Siły zbrojne	66	0,1	0	0,0
Ogółem	73 079	100,0	2 346	100

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01

W końcu 2016 roku na czele listy 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły, znalazły się zawody: sprzedawca – 128 osób (5,5% ogółu absolwentów), kucharz – 79 osób (3,4%) oraz mechanik pojazdów samochodowych – 78 osób (3,3%). W rankingu tym, na piątym miejscu, pojawił się również zawód wymagający wyższego wykształcenia - specjalista administracji publicznej (63 absolwentów, tj. 2,7% ogółu). Razem osoby w przedstawionych powyżej dziesięciu grupach zawodów stanowią 27,4% (642 osoby) wszystkich absolwentów zarejestrowanych w urzędach pracy, co razem z osobami bez zawodu tworzy blisko 60% populacji absolwentów.

Tabela 27. Ranking 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych, w tym w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły – stan na 31.12.2016 r.

LP	Wyszczególnienie	Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki		Udział % absolwentów w ogólnej liczbie bezrobotnych
		ogółem	kobiety	
	Bez zawodu	699	393	29,8
1	Sprzedawca	128	112	5,5
2	Kucharz	79	61	3,4
3	Mechanik pojazdów samochodowych	78	1	3,3
4	Technik żywienia i usług gastronomicznych	67	48	2,9
5	Specjalista administracji publicznej	63	39	2,7
6	Fryzjer	61	60	2,6
7	Technik ekonomista	53	41	2,3
8	Technik hotelarstwa	48	44	2,0
9	Technik informatyk	36	3	1,5
10	Stolarz	29	2	1,2
	Razem	1 341	804	57,2

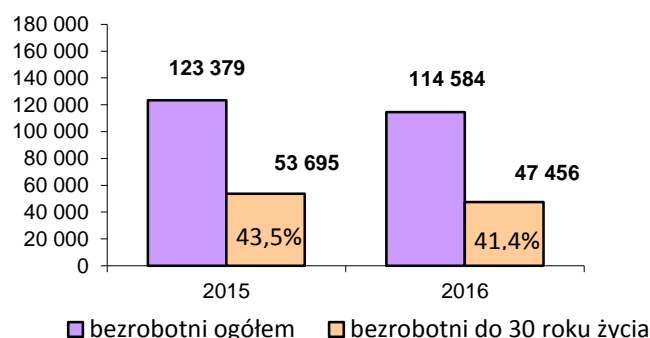
Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01

4.3. Bilans bezrobotnych do 30 roku życia

W 2016 roku, w powiatowych urzędach pracy w województwie, zarejestrowało się 47 456 bezrobotnych do 30 roku życia. Odnotowany napływ jest mniejszy niż w roku 2015 o 6 239 osoby (tj. o 11,6%). Dla porównania spadek napływu ogółu bezrobotnych, który wynosił w tym okresie 7,1%, był mniejszy o 4,5 pkt proc.

W analizowanym okresie maleje także odsetek osób do 30 roku życia w ogólnej liczbie rejestrujących się bezrobotnych. W 2016 roku kształtował się on na poziomie 41,4%, tj. o 2,1 pkt proc. niższym niż w 2015 roku.

Wykres 15. Napływ bezrobotnych, w tym osób do 30 roku życia do ewidencji urzędów pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2016



Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W napływie bezrobotnych do 30 roku życia, podobnie jak w przypadku ogółu bezrobotnych, dominują osoby, które w urzędach pracy rejestrują się już po raz kolejny. W 2016 roku ich liczba wynosiła 36 026 osób, co stanowiło 75,9% napływu osób w tym przedziale wiekowym. Dla porównania odsetek bezrobotnych ogółem, ubiegających się ponownie o status bezrobotnego w 2016 roku wynosił 86,7% rejestrujących się ogółem (99 315 osób).

Zauważyć należy, że wśród osób rejestrujących się po raz kolejny, odsetek osób do 30 roku życia jest ponad trzykrotnie niższy niż w przypadku osób, którzy swoje kroki kierują do urzędów pracy po raz pierwszy.

Tabela 28. Napływ do ewidencji urzędów pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2016

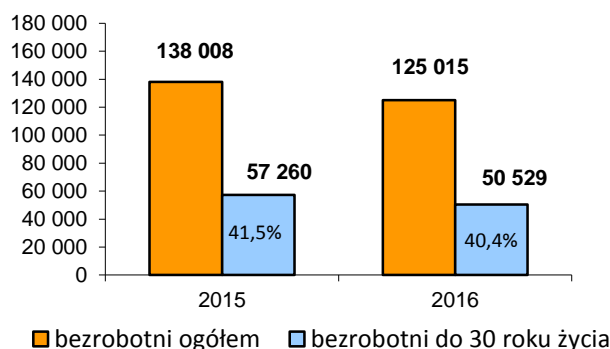
Wyszczególnienie	2015			2016			Dynamika		
	Bezrobotni ogółem	w tym do 30 roku życia	udział %	Bezrobotni ogółem	w tym do 30 roku życia	udział %	Bezrobotni ogółem	w tym do 30 roku życia	udział pkt proc
ogółem	123 379	53 695	43,5	114 584	47 456	41,4	- 8 795	- 6 239	- 2,1
po raz pierwszy	17 164	12 790	74,5	15 269	11 430	74,9	- 1 895	- 1 360	0,4
po raz kolejny	106 215	40 905	38,5	99 315	36 026	36,3	- 6 900	- 4 879	- 2,2

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W 2016 roku z rejestru powiatowych urzędów pracy w województwie, wyrejestrowało się 50 529 bezrobotnych do 30 roku życia. Odnotowany odpływ był mniejszy niż w roku 2015 o 6 731 osoby (tj. o 11,8%). Dla porównania spadek odpływu ogółu bezrobotnych, który wynosił w tym okresie 9,4%, był mniejszy o 2,4 pkt proc.

W analizowanym okresie maleje odsetek osób do 30 roku życia w ogólnej liczbie wyrejestrowywanych bezrobotnych. W 2016 roku kształtował się on na poziomie 40,4%, a więc o 1,1 pkt proc. niższym niż w 2015 roku.

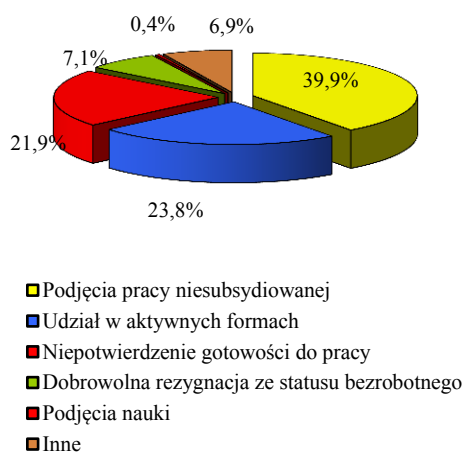
Wykres 16. Odpływ z bezrobocia, w tym osób do 30 roku życia, w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015 – 2016



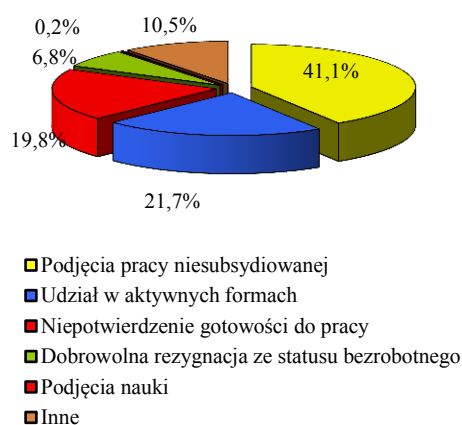
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Najwięcej osób do 30 roku życia wyrejestrowywanych zostało w wyniku podjęcia zatrudnienia niesubsydiowanego (39,9% wyrejestrowań osób w tym przedziale wiekowym – 20 158 osób). Blisko 24% osób (12 036) do 30 roku życia wyrejestrowywanych zostało z powodu udziału w aktywnych formach, takich jak praca subsydiowana, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych lub prace społecznie użyteczne. Niepotwierdzenie gotowości do pracy było przyczyną wyłączenia dla 21,9% (11 056 osób) młodych osób. W 2016 roku z powodu dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego wyrejestrowano 3 602 osób, co stanowiło 7,1% odpływu młodzieży. Podjęcie nauki było przyczyną utraty statusu bezrobotnego dla 199 osób do 30 roku życia (0,4% wyrejestrowań).

Wykres 17. Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych do 30 r. ż. w 2016 roku



Wykres 18. Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych ogółem w 2016 roku



Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPIPS-01.

Porównując struktury ogółu bezrobotnych oraz osób do 30 roku życia wykreślonych z ewidencji bezrobotnych, wśród ogółu bezrobotnych odnotowujemy wyższy odsetek osób wyrejestrowanych z powodu podjęcia pracy niesubsydiowanej - różnica w porównaniu do udziału procentowego młodzieży wyrejestrowanej z tego powodu wynosiła 1,2 pkt proc. Młodzież jest częściej wyrejestrowywana z rejestru bezrobotnych we wszystkich z pozostałych wymienionych powodów, a największe różnice (o 2,1 pkt proc.) odnotowano w przypadku nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (21,9% odpływu młodzieży i 19,8% wyrejestrowań ogółu bezrobotnych) oraz udziału w aktywnych formach (odpowiednio 23,8% i 21,7%).

4.4. Aktywizacja bezrobotnych do 30 roku życia

Trudna sytuacja młodzieży na rynku pracy od wielu lat pozostaje w sferze zainteresowania publicznych służb zatrudnienia. Dla tej właśnie grupy beneficjentów - określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako jedna z kategorii osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy - przewidziane są różne możliwości wsparcia z zastosowaniem środków z Funduszu Pracy. W roku 2016 podstawowymi aktywnymi programami rynku pracy (prace subsydiowane, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne) objętych zostało 12 036 osób w wieku do 30 roku życia, tj. 44,4% ogółu bezrobotnych aktywizowanych przez powiatowe urzędy pracy. W porównaniu do roku poprzedniego, nastąpił spadek liczby aktywizowanych bezrobotnych w wieku do 30 lat o 1 037 osób (tj. o 7,9 pkt proc.). Liczba aktywizowanych bezrobotnych (bez względu na wiek) zmniejszyła się w tym okresie o 3 248 osób (tj. o 10,7%). Na przełomie 2015 roku i 2016 roku o 1,3 pkt proc. zwiększył się udział procentowy osób do 30 roku życia w ogólnej liczbie aktywizowanych bezrobotnych.

Tabela 29. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych, w tym osób do 30 roku życia w latach 2015 - 2016

Wyszczególnienie	Podjęcia pracy			Szkolenia	Staże	Przygotowanie zawodowe	Prace społecznie użyteczne	Zaktywizowani środkami Funduszu Pracy
	Ogółem	Niesubsydiowana	Subsydiowana środkami Funduszu Pracy					
BEZROBOTNI OGÓŁEM								
2016	64 637	51 399	13 238	2 194	7 209	37	4 404	27 082
2015	69 693	57 178	12 515	2 889	9 685	55	5 186	30 330
Zmiany %	-7,3	-10,1	5,8	-24,1	-25,6	-32,7	-15,1	-10,7
BEZROBOTNI DO 30 ROKU ŻYCIA								
2016	26 022	20 158	5 864	1 014	4 613	19	526	12 036
2015	28 857	24 304	4 553	1 413	6 360	31	716	13 073
Zmiany %	-9,8	-17,1	28,8	-28,2	-27,5	-38,7	-26,5	-7,9
UDZIAŁ PROCENTOWY OSÓB DO 30 R.Ż W OGÓLNEJ LICZBIE AKTYWIZOWANYCH BEZROBOTNYCH								
2016	40,3	39,2	44,3	46,2	64,0	51,4	11,9	44,4
2015	41,4	42,5	36,4	48,9	65,7	56,4	13,8	43,1
Zmiany pp	-1,1	-3,3	7,9	-2,7	-1,7	-5,0	-1,9	1,3

Źródło: Sprawozdawczość MPiPS-01 o rynku pracy, obliczenia własne

Podjęcie pracy

Na przestrzeni ostatnich dwóch lat w województwie warmińsko-mazurskim spada liczba bezrobotnych podejmujących pracę. Spadek ten widoczny jest zarówno wśród osób do 30 roku życia, jak również w ogólnej liczbie bezrobotnych, przy czym dynamika spadku w przypadku młodzieży jest większa. W 2016 roku, porównaniu do roku 2015, liczba młodych bezrobotnych rozpoczynających pracę zmniejszyła się o 9,8% (tj. o 2 835 osób). Dla porównania procentowy spadek odnotowany w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł w tym okresie 7,3% (w liczbach bezwzględnych był to spadek o 5 056 osób).

Wspomnieć także należy, iż udział procentowy podjęć pracy niesubsydiowanej wśród osób do 30 roku życia jest o 2,0 pkt proc. mniejszy w odniesieniu do ogółu bezrobotnych. Oznacza

to tym samym, iż młode osoby rzadziej zatrudniane były bez dodatkowego wsparcia ze strony urzędów pracy. W 2016 roku odsetek młodych bezrobotnych podejmujących prace niesubsydiowane wynosił 77,5% ogółu zatrudnionych w tym przedziale wiekowym. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę bezrobotnych wskaźnik ten wynosił 79,5%.

W ramach pracy subsydiowanej najczęściej młodych bezrobotnych rozpoczynało działalność gospodarczą ze środków otrzymanych w ramach dotacji z powiatowego urzędu pracy – 669 osób (11,4%) oraz skierowanych zostało do udziału w pracach interwencyjnych – 627 osób, które stanowiły 10,7% ogółu osób do 30 r. ż. zatrudnionych na miejscach pracy współfinansowanych środkami Funduszu Pracy.

Staże

Obok pracy subsydiowanej równie często wykorzystywaną formą aktywizacji osób młodych przez powiatowe urzędy pracy w 2016 roku były staże. W celu nabycia praktycznych umiejętności do wykonywania pracy, na staż skierowanych zostało 4 613 bezrobotnych do 30 r. ż. - to blisko 38,3% zaktywizowanych środkami Funduszu Pracy w tej grupie wiekowej. W porównaniu do 2015 roku odnotowano spadek liczby młodych bezrobotnych kierowanych na staż – o 1 747 osób, tj. o 27,5%. Wśród ogółu osób skierowanych przez powiatowe urzędy pracy na staż młodzież stanowiła 64,0%.

Przygotowanie zawodowe dorosłych

W 2016 roku do uczestnictwa w tej formie aktywizacji skierowanych zostało 19 osób do 30 roku życia (o 12 osób mniej niż w roku 2015 – spadek o 38,7%). Udział procentowy młodzieży w ogólnej liczbie aktywizowanych w ramach tej formy wynosił w 2016 roku 51,4% (rok wcześniej 56,4%).

Prace społecznie użyteczne

W przypadku prac społecznie użytecznych w 2016 roku również odnotowano spadek liczby uczestniczącej w nich młodzieży – z poziomu 716 osób skierowanych w 2015 roku do 526 osób rok później (spadek o 190 osób, tj. 26,5%). W omawianym okresie zmniejszył się również odsetek osób do 30 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych aktywizowanych poprzez prace społecznie użyteczne z 13,8% do 11,9%.

Szkolenia

W 2016 roku na szkolenia mające na celu podniesienie kwalifikacji skierowanych zostało 1 014 młodych bezrobotnych (spadek o 399 osób, tj. o 28,2%). W ogólnej liczbie bezrobotnych, którzy otrzymali skierowanie do uczestniczenia w tej formie aktywizacji, osoby do 30 r. życia stanowiły 46,2% (dla porównania w 2015 roku – 48,9%).

Zmiany wprowadzone w maju 2014 roku w *Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* wprowadziły nowe rozwiązania ułatwiające młodym wejście na rynek pracy. Należą do nich:

- bon szkoleniowy – gwarantujący bezrobotnemu udział w szkoleniu, którego program można uzgodnić z pracodawcą;
- bon stażowy – umożliwia praktyczne przygotowanie młodej osoby do pracy w firmie;
- bon zatrudnieniowy – zapewnia częściową refundację pracodawcy wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem bezrobotnego;
- bon na zasiedlenie – ułatwia bezrobotnemu podjęcie pracy z dala od miejsca zamieszkania.

W ciągu 2016 r. z wymienionych form skorzystało łącznie 993 bezrobotnych do 30 roku życia, o 708 osób (41,6%) mniej niż w 2015 r. Największą popularnością cieszył się bon na zasiedlenie, który otrzymało 568 osób. Jest to jedyna forma wśród wymienionych powyżej, w której odnotowano wzrost liczby osób z niej korzystających (wzrost o 31 osób, tj. 5,8%).

Młodzi bezrobotni chętnie korzystali również z bonu szkoleniowego – 258 osób, o 170 osób, tj. 39,7% mniej niż w 2015 roku. Zaznaczyć należy, iż w przypadku tej formy aktywizacji spadek, jaki odnotowaliśmy w omawianym okresie jest najmniejszy. Większe zmiany odnotowano w liczbie przyznanych bonów stażowych (spadek o 327 osób, tj. o 75,7%) oraz bonów zatrudnieniowych (zmniejszenie liczby osób o 242, tj. 79,6%).

Tabela 30. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych, w tym osób do 30 roku życia – nowe formy

Wyszczególnienie	lata		zmiany 2016/2015	
	2015	2016	w osobach	w %
Bon na zasiedlenie	537	568	31	5,8
Bon zatrudnieniowy	304	62	-242	-79,6
Bon szkoleniowy	428	258	-170	-39,7
Bon stażowy	432	105	-327	-75,7
Razem	1 701	993	-708	-41,6

Źródło: Sprawozdawczość MPiPS-01 o rynku pracy, obliczenia własne

W sumie w 2016 roku 48,7% środków FP przeznaczonych ma finansowanie *programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej* wydatkowano na bezrobotnych do 30 roku życia, w tym 28% na młodych do 25 roku życia. Była to kwota 98 880 tys. zł. (56 772,3 tys. zł dla młodzieży do 25 roku życia). Nakłady na aktywizację osób do 30 roku życia w porównaniu do 2015 roku, zwiększono o 8,8% (o 7 991,9 tys. zł), mniej wydatkowano na aktywizację osób młodych poniżej 25 roku życia o 2,9% (o 1 716,5 tys. zł).

Od 2016 roku pracodawcy lub przedsiębiorcy mogą ubiegać się o refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia. W analizowanym okresie z tej możliwości skorzystało 2 821 bezrobotnych.

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 młodzież ma możliwość korzystania ze wsparcia finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), a w zakresie wspierania młodych osób pozostających bez pracy także z *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI)*. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie realizuje zadania związane z Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). Program stanowi odpowiedź na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, na mocy porozumienia podpisanego dnia 13 stycznia 2015 r. z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju, koordynuje jako Instytucja Pośrednicząca na poziomie regionalnym realizację dwóch Działań w ramach pierwszej osi priorytetowej PO WER – *Osoby młode na rynku pracy*. W 2016 roku w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój zadania realizowane były w:

⇒ Działaniu 1.1 – *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy* – projekty pozakonkursowe

W ramach dwóch naborów – w 2015 roku i 2016 roku – do końca grudnia 2016 r. zatwierdzonych zostało 128 wniosków o płatność rozliczających wydatki na łączną kwotę ponad 54,3 mln zł. Ponadto, w ramach pierwszego naboru (z 2015 r.) do końca 2016 r. zakończonych i ostatecznie rozliczonych zostało 9 z 20 projektów. Programem objętych zostało 126 176 osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych.

⇒ Działaniu 1.2 - *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy* – projekty konkursowe

W ramach Działania 1.2 realizacja projektów rozpoczęła się dopiero w II kwartale 2016 r. Do końca grudnia 2016 r. zatwierdzonych zostało 35 wniosków o płatność, rozliczających wydatki na łączną kwotę ponad 1,2 mln zł. Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 70 osób. Ponadto w programie uczestniczyło 268 osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu.

5. Podsumowanie i wnioski

Sytuacja na rynku pracy młodzieży, choć systematycznie się poprawia, to wciąż pozostaje trudna, co przejawia się m.in. wysoką stopą bezrobocia młodzieży. Sytuacja taka ma miejsce nie tylko w regionie, ale i w Polsce oraz w wielu krajach UE. Według danych Eurostat stopa bezrobocia młodzieży (w wieku 15-24 lata) w grudniu 2016 r. wyniosła w Polsce 17,7% (w UE 18,7%), czyli była blisko 3-krotnie wyższa niż stopa bezrobocia ogółem w kraju (6,2%).

Wprawdzie na przestrzeni ostatnich kilku lat sytuacja znacząco się poprawiła, o czym świadczy spadek udziału młodych w liczbie zarejestrowanych z 29,8% w 2015 roku do 27,1% w końcu 2016 r., ale wciąż napotykają oni problemy w płynnym wejściu na rynek pracy. Na koniec 2016 roku liczba bezrobotnych do 30 roku życia wynosiła 19 797 osób o 5 074 osoby mniej (tj. o 20,4%) niż przed rokiem. Blisko połowa (49,9%) bezrobotnych do 30 roku życia nie ukończyła 25 lat. Ze statystyk urzędów pracy z województwa warmińsko-mazurskiego wynika, iż na koniec 2016 roku populacja ta liczyła 9 891 osób - o 3 253 osoby (24,7%) mniej niż przed rokiem. Wśród bezrobotnych do 30 roku życia przeważają kobiety (56,6% ogółu osób w tej kategorii wiekowej, tj. 12 480 osób); mieszkańcy wsi (56,6%, tj. 11 203 osoby). Blisko 30% (5 701 osób) bezrobotnych w wieku do 30 lat pozostaje bez pracy dłużej niż dwa lata. Trudna sytuacja na rynku pracy osób młodych najczęściej wiązana bywa z brakiem doświadczenia zawodowego oraz niedopasowaniem kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. W 2016 roku blisko co trzeci młody bezrobotny (30,9% ogółu zarejestrowanych do 30 roku życia, tj. 6 109 osób) w regionie nie posiadał żadnego doświadczenia zawodowego. Dominującym wykształceniem wśród młodych bezrobotnych jest gimnazjalne i poniżej (28,7%, tj. 5 684 osoby), a 57,2% (1 341 osób) absolwentów zarejestrowanych w urzędach pracy naszego województwa nie posiadało żadnego zawodu lub reprezentowało jeden z dziesięciu zawodów o największej liczbie bezrobotnych.

Zapobiegać takiej sytuacji i mocniej powiązać rynek pracy z systemem edukacji ma planowana reforma edukacji. Ważnym jej elementem jest wypracowanie mechanizmów uczestnictwa przedsiębiorców w systemie szkolnictwa (w szczególności szkolnictwa zawodowego i wyższego). Cel ten ma być osiągnięty m.in. dzięki takim działaniom jak: konsultowanie programów nauczania z pracodawcami; zamawianie efektów; współpraca pracodawców z placówkami edukacyjnymi w zakresie organizacji praktycznej nauki zawodu; (m.in. przez opracowanie ram jakości staży i praktyk dla uczniów realizujących kształcenie praktyczne w przedsiębiorstwach); doskonalenie systemu egzaminów zawodowych we współpracy z pracodawcami. Dzięki tym rozwiązaniom oraz zwiększeniu znaczenia doradztwa zawodowego, kwalifikacje absolwentów szkół mają w większym stopniu odpowiadać potrzebom pracodawców.

Reforma realizowana jest w okresie, gdy od paru lat notujemy systematyczny spadek liczby szkół ponadgimnazjalnych i wyższych oraz osób w nich uczących się. W roku szkolnym 2015/2016 w 250 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się 45 557 osób, podczas gdy rok wcześniej o 6,8%, tj. 3 326 osób więcej, a w latach 2005/06 – 67 600 (spadek o 22 043 osoby, tj. o 32,6%). Liczba studentów, w porównaniu z rokiem akademickim 2005/2006 spadła niemal dwukrotnie do poziomu 32 920 osób, a w odniesieniu do stanu sprzed roku o 2 603 osoby (7,3%).

Zmiany te związane są ze stale malejącą liczbą ludności w wieku do 34 lat. Według Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec czerwca 2016 roku, w ogólnej liczbie 1 437 812 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego 43,4% (623 398) to osoby do 34 roku życia. Przed rokiem liczba ta kształtowała się na poziomie 636 600 osób, które stanowiły w tym okresie 44,1% ogółu

ludności w województwie. Szacuje się, że tendencja spadkowa będzie widoczna w kolejnych latach. Do 2035 roku liczba ludności w wieku do 34 lat ma się zmniejszyć do poziomu 441 951 osób (w porównaniu do stanu z czerwca 2016 r. jest to spadek o 181 447 osób, tj. o 29,1%), a w 2050 r. wynosić już będzie 369 304 osoby (spadek o 254 094, tj. o 40,8%).

Dostrzegając trudną sytuację na rynku pracy młodzieży, publiczne służby zatrudnienia przeznaczają znaczną część środków finansowych na różnego rodzaju aktywne formy pomocy skierowane do tej grupy bezrobotnych. W 2016 roku wydatkowano na ten cel 98 880,0 tys. zł, co stanowiło ponad 48,0% ogółu wydatków na programy na rzecz promocji zatrudnienia w województwie. Najczęściej młodzież do 30 roku życia uczestniczyła w pracy subsydiowanej – 5 864 osoby (48,7% ogółu zaktywizowanych w tej grupie wiekowej) oraz w stażach 4 613 osób (38,3%). Wśród nowych form wsparcia oferowanych przez urzędy pracy, skierowanych tylko do osób w wieku do 30 roku życia, najczęściej korzystano z bonu na zasiedlenie (568 osób, tj. 4,7% zaktywizowanych do 30 roku życia), bonu szkoleniowego – 257 osób (2,1%) oraz bonu stażowego 105 osób (0,9%). Od 2016 roku pracodawcy lub przedsiębiorcy mogą ubiegać się o refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia. W analizowanym okresie z tej możliwości skorzystało 2 821 bezrobotnych.

Opracowanie:
Wydział Polityki Rynku Pracy
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
W Olsztynie

